

Valvottavien taloudellinen tila ja riskit 2/2015

28.9.2015

1 (26)

Sisällysluettelo

■ Suomen finanssisektorin tila hyvä, pankkien tuottorakenne entistä riskialttiimpi	2
■ Pankkisektorin liiketulos parani ja vakavaraisuus säilyi vahvana	4
■ Työeläkesektorin vahva vakavaraisuus toimii puskurina sijoitusmarkkinoiden epävarmuudessa	10
■ Henkivakuutusyhtiöiden suurin haaste on matalana jatkuva korkotaso	13
■ Vahinkovakuutussektorin vakavaraisuus vuoden 2014 lopun tasolla	16
■ Sijoituspalveluyrityksillä hyvä alkuvuosi	20
■ Rahastotoimijoiden tulokset hyvällä tasolla	21
■ Liitetaulukot	23

Tässä julkaisussa kuvataan Finanssivalvonnan valvottavien taloudellista tilaa ja riskejä sekä arvioidaan Suomen finanssisektorin tilaa ja kehitystä. Tiedot perustuvat pääosin pankeilta, vakuutusyhtiöiltä ja muilta valvottavilta saatuun raportointiin tilanteesta 30.6.2015 sekä valvontatyössä saatuihin tietoihin.

Suomen finanssisektorin tila hyvä, pankkien tuottorakenne entistä riskialttiimpi

Suomen talous on ollut pitkään taantumassa ja korkotaso on ennätysalhainen. Yksityiset investoinnit ovat supistuneet useamman vuoden ajan, työttömyys kasvaa ja Suomen hallitus on turvautumassa poikkeuksellisiin toimiin kilpailukyyn parantamiseksi. Pankit ovat säilyttäneet tuloksentekokykynsä ja vakuutusyhtiöidenkin vakavaraisuus on säilynyt hyvällä tasolla. Vaikka tilanne on jo jatkunut vuosia, täytyy finanssisektorin toimijoiden varautua siihen, että heikko talous- ja markkinatilanne alkaa vaikuttamaan niiden tuloksentekokykyyn. Riittävien vakavaraisuus- ja maksuvalmiuspuskurien ylläpitämiseen täytyy panostaa erityisesti tällaisina aikoina.

Pankkisektorin tuottorakenne entistä riskialttiimpi

Pankkisektori on pidemmän aikaa sopeuttanut kulurakennettaan alhaisten korkojen ympäristöön korvaamalla korkokatetta muilla tuotoilla. Korkokatteen osuus tuotoista on pudonnut yli viidenneksen vuodesta 2011. Vakuutustoiminnan ja kaupankäynti- ja sijoitustoiminnan osuus pankkikonsernien tuotoista on edelleen kasvanut tämän vuoden aikana. Markkinavaihtelut vaikuttavat merkittävästi näihin tuottoeriin, joten pankkisektorin tuottorakenne on aikaisempaa riskialttiimpi.

Yritysluotonannon kasvu on jatkunut alkuvuonna, vaikka samaan aikaan investointien määrä Suomessa on jatkanut laskuaan. Yritykset ottavat siis lainaa rahoittaakseen käyttöpääomansa. Yritysassiakkaiden järjestämättömien saamisten määrä on kuitenkin säilynyt alhaisella tasolla, joten toistaiseksi näyttäisi siltä, että yritykset ovat pystyneet sopeuttamaan toimintaansa heikkoon talouskasvuun. Myöskään konkurssien määrä ei ole ollut kasvussa. Pysyvästi tuloksentekoa ei voi ylläpitää pelkästään tehostamalla toimintaa, vaan tarvitaan myös kysyntää ja investointeja. Suomen heikon taloustilanteen pitkittyessä erityisesti kotimarkkinoilla toimivien yritysasiakkaiden maksuvaikkeudet voivat lisääntyä.

Kotitalouksien velkaantumisen kasvu jatkuu

Henkilöasiakkaiden ongelmaluottojen määrät ovat pysyneet alhaisina. Huolestuttavaa kuitenkin on, että kotitalouksien velkaantumisen kasvu on jatkunut heikosta taloustilanteesta huolimatta. Viime aikoina on näkynyt merkkejä myös hintakilpailun kiihtymisestä asuntolainamarkkinoilla.

Erityisen ongelmalliseen tilanteeseen voidaan joutua, jos Suomen talouskasvu jatkuisi heikkona, mutta muualla euroalueella oltaisiin jo kovemmassa kasvussa. Tällöin markkinakorot mahdollisesti nousisivat, mikä kasvattaisi kotitalouksien velanhoitorasitetta. Varsinkin, jos tähän tilanteeseen yhdistyisi kasvava työttömyys, alkaisi se näkyä myös ongelmaluottojen määrän kasvuna pankeissa.

Finanssivalvonta seuraa ja analysoi kotitalouksien velkaantuneisuuden kehitystä tiiviissä yhteistyössä Suomen Pankin kanssa. Osana analyysia arvioidaan, pitäisikö velkaantuneisuuden kasvuun reagoida ottamalla makrovakausräjäkkeitä käyttöön.

Työeläkesektorin vakavaraisuus vahva, henki- ja vahinkovakuutusyhtiöillä edessä isoja haasteita

Työeläkevakuutussektorin vakavaraisuus on edelleen vahva, kesäkuun lopussa vakavaraisuuspääomaa oli 32,5 % vastuuvälästä. Vaikka toimijoiden välillä on eroja, voi sektorin riskinkantokykyä pitää kokonaisuudessaan vahvana. Työeläkesektorin sijoitustoiminnan tuotot ja siten myös vakavaraisuus ovat tiiviissä kytköksessä maailmanlaajuisiin sijoitusmarkkinoihin. Vahva riskinkantokyky on sen vuoksi tarpeen viimeaikaisten markkinaliikkeiden antaessa olettaa, että markkinoiden liikehdintää on nähtävissä myös jatkossa.

Alkuvuoden sijoitustoiminnan tuotot olivat 5,1 % ja tuottovaade samalta ajalta 3,6 %. Vaikka tuottovaatimus osittain muuttuu saavutettujen osaketuottojen ja keskimääräisen vakavaraisuuden muuttuessa, tulee vaadittavan tuottotason

saavuttaminen olemaan jatkossa haasteellista. Jos tuotto-
tasosta jäädään, heikentää se vastaavasti vakavaraisuutta.
Tehtyjen herkkyyksianalyysojen perusteella näyttää kuitenkin
siltä, että sektorin riskinkantokyky on riittävän vahva kestä-
mään suuriakin sijoitustoiminnan tuottojen heilahtelua.

Henki- ja vahinkovakuutusyhtiöt ovat jo pitkään valmistau-
tuneet ensi vuoden alussa tulevaan sääntelyuudistukseen.
Solvenssi II tuo mukanaan markkinaehtoisen taseen arvos-
tamisen vakavaraisuuslaskennassa ja riskiperusteisen va-
kavaraisuusvaatimuksen. Sääntely tulee voimaan haasteel-
lisessa matalan koron ympäristössä. Yhtiöiden tulee ottaa
huomioon uuden sääntelyn vaikutukset, ja samanaikaisesti
niiden pitää ansaita sijoitustoiminnallaan riittävä tuotto kat-
tamaan vakuutuksenottajille annetut tuottolupaukset. Yhtälö
on haastava yhtiöiden riskienhallinnalle. Ne riskienhallinnan
keinot, jotka pienentävät vakavaraisuusvaatimusta, voivat
samalla sitoa yhtiön sijoitusomaisuutta pitkäksi aikaa matala-
tuottoisiin sijoituksiin. Toisaalta riskiä saatetaan kasvattaa
tuottojen saamiseksi esimerkiksi vaihtoehtoisten sijoitus-
ten määrää kasvattamalla. Edelleen merkittävä uhkakuva
on myös ns. double hit -skenaario, jossa sijoitusten arvot
laskisivat merkittävästi yhtä aikaa vastuuvelan laskennassa
käytettävän riskittömän koron kanssa.

Finanssisektorin varauduttava haastavan talous- ja markkinatilanteen vaikutuksiin

Suomen heikko taloustilanne ja yleisen markkinatilanteen
epävarmuudet haastavat finanssisektorin toimijat edelleen
varautumaan näistä seuraavien riskien toteutumiseen. Tär-
keä osa varautumista on riittävien vakavaraisuuspuskurien
ylläpito. Finanssisektorin toimijoiden on seurattava tiiviisti ta-
lous- ja markkinatilanteen vaikutuksia asiakkäihinsa ja oltava
valmiita reagoimaan, jos riskit uhkaavat toteutua.

Suomen pankkisektorin rahoitusasema on parantunut
alkuvuoden aikana, mutta riippuvuus markkinaehtoisesta
varainhankinnasta on edelleen suuri eurooppalaisessa ver-
tailussa. Tämän altistaa suomalaispankit markkinahäiriölle ja
korostaa riittävien maksuvalmiuspuskurien ja maksuvalmiu-
den jatkuvuussuunnittelun tärkeyttä.

Solvenssi II -sääntely sisältää siirtymäsäännöksiä, joiden ta-
voitteena on mahdollistaa sujuva siirtyminen uuden säänte-
lyn piiriin ilman markkinahäiriöitä. Osan siirtymäsäännöksistä
yhtiöt voivat ottaa käyttöön omalla päätöksellään ja osa

edellyttää Finanssivalvonnan päätöstä. Finanssivalvonta on
arvioinut siirtymäsäännöksiä koskevia hakemuksia kriittisesti
ja sääntelyn tarkoituksesta lähtien. Valvottavalla tulee olla
riittävät edellytykset täyttää vakavaraisuusvaatimukset koko-
naisuudessaan säädetyssä siirtymäajassa. Siirtymäsäännös-
ten avulla ei voi myöskään vapauttaa pääomia nykysäänte-
llyn mukaisiin vaatimuksiin verrattuna.

Pankkisektorin liike-tulos parani ja vakavaraisuus säilyi vahvana

Pankkisektorin kulut laskivat ja kokonaistuotot nousivat tammi-kesäkuussa 2015 verrattuna edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon. Pankkien toteuttamat tehostamisohjelmat sekä kaupankäynnille ja sijoitustoiminnalle suotuisat markkinaolosuhteet paransivat sektorin yhteenlaskettua tulosta. Edullinen varainhankinta ja talletusmarginaalien lasku pitivät korkokulut alhaalla. Myös pankkikonsernien omistamien vakuutusyhtiöiden nettotuottojen kasvu sekä arvonalentumisten säilyminen alhaisella tasolla tukivat positiivista tuloskehitystä.

Tarkastelukauden jälkeen osakekurssit ovat heilahdelleet merkittävästi. Pankkisektorilla oman pääoman ehtoisia sijoituksia oli kesäkuun lopussa noin 3,9 mrd. euroa. Sektorin vakavaraisuussuhde olisi pienentynyt noin prosenttiyksikön, mikäli osakkeiden arvot olisivat laskeneet 30 %. Laskelmas- sa ei ole huomioitu osakejohdannaisten riskiä pienentävää vaikutusta.

Yritysjärjestelyjen vuoksi vertailuajankohdan luvut eivät ole täysin vertailukelpoisia.¹

Kotimaisen pankkisektorin liike-tulos ja oman pääoman tuotto

Lähde: Finanssivalvonta.

¹ Nordea Pankki Suomi on myynyt osan sivukonttoreistaan konsernin emoyhtiölle Nordea Bank AB:lle.

Kannattavuus parani valtaosalla pankeista

Kotimaisen talletuspankkisektorin yhteenlaskettu liike-tulos kasvoi tammi-kesäkuussa edellisvuoden vastaavasta ajankohdasta 400 milj. euroa (31 %) lähes 1,8 mrd. euroon. Tulostason hyppäys tapahtui vuoden ensimmäisellä neljänneksellä, kun käypään arvoon arvostettavien instrumenttien nettotulos nousi ennätystasolle. Enemmistö yksittäisistä talletuspankeista paransi liike-tulostaan tammi-kesäkuussa verrattuna edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan. Pankkisektorin oman pääoman tuotto (ROE) kasvoi 11,7 prosenttiin (6/2014: 8,9 %). Sektorin kulut/tuotot-suhde vastaavasti aleni 49 prosenttiin (6/2014: 57 %).

Korkokulut laskivat suhteellisesti enemmän kuin korkotuotot

Korkokate supistui 3,6 % noin 1,4 mrd. euroon. Mikäli vertailuvuoden luvuista vähennettäisiin alkuvuonna tehtyjen yritysjärjestelyjen vaikutukset, olisi korkokate pysynyt edellisvuoden tasolla. Korkotuottojen pienentymisen vaikutusta korkokatteeseen kompensoi samanaikainen korkokulujen pienentyminen. Korkotuotot laskivat hieman alle 9 % ja korkokulut pienenevät yli 13 % vuoden takaisesta. Sekä talletuksista että omista liikkeeseenlaskuista maksettiin edellisvuotta vähemmän korkokuluja. Korkoriskin suojaus-tuloksen positiivinen vaikutus korkokatteeseen on pysynyt lähes ennallaan, noin 200 milj. eurossa.

Kotimaisten talletuspankkien luotonanto yleisölle ja julkis-yhteisölle ilman takaisinostosopimuksia (repoja) oli vuoden 2014 lopun tasolla noin 183,7 mrd. eurossa. Ilman yritysjärjestelyjen vaikutusta vertailuvuoden lukuun sektorin luoton-anto kuitenkin kasvoi noin 2,3 %.

Yleisön talletukset kasvoivat vuoden 2014 lopun tilanteesta 5 % noin 148,5 mrd. euroon. Suuri kasvu johtui julkisyhteisöjen suurista saldoista käyttelytileillä kyseisenä ajankohtana. Yritysten talletukset vähenivät ja kotitalouksien talletus-ten kasvu kohdistui käyttelytileihin, kun taas kotitalouksien määräaikaistalletusten määrä aleni yli 11 % vuoden 2014 lopun tilanteesta. Määräaikaistalletuksia siirtyi käyttelytileille ja erilaisiin sijoituskohteisiin kuten rahastoihin ja sijoitus-si-donnaisiin vakuutus-tuotteisiin.

Anto-ottolainausmarginaali eli yleisön talletusten ja luottojen keskkoron erotus kapeni 1,4 prosenttiyksikköön. Talletusten keskkorko laski 0,25 prosenttiin ja yleislainojen keskkorko laski 1,65 prosenttiin (Lähde: Suomen Pankki).

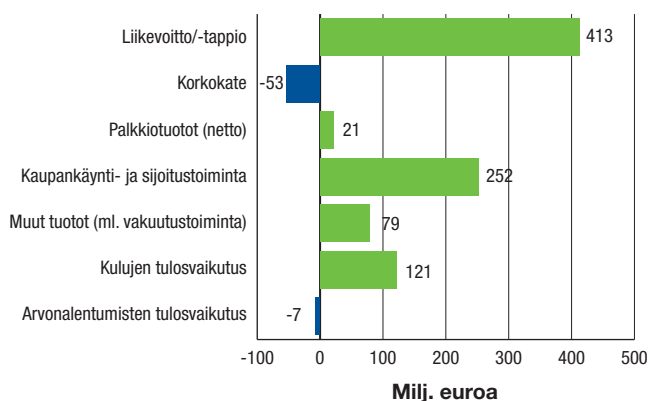
Korkotason laskun tuoma hyöty pienenee sitä mukaa, kun luotot ja korkosijoitukset hinnoitellaan uudelleen. Luottojen uudelleenhinnoittelu koron tarkistuspäivänä sekä uusien korkosijoitusten tekeminen alhaisemman tuoton ympäristössä luovat paineita korkokatteen säilyttämiselle nykytasolla.

Alhainen korkotaso nosti muiden tuloslaskelmaerien merkitystä pankkien kokonaistuloksissa

Alhaisen korkotason ympäristössä palkkiotuotot sekä toiminnan tehostamisen myötä saadut kulusäästöt nousevat pankkien tuloksentelekokyvyn kannalta olennaisiksi. Korkokatteen osuus sektorin tuotoista laski alle 40 prosenttiin. Palkkiotuottojen osuus on vakiintunut vajaaseen viidennekseen kaikista tuotoista. Palkkiotuotot (netto) kasvoivat edellisvuodesta noin 4 % reiluun 600 milj. euroon (vertailukelpoinen kasvu noin 6 %). Eniten nousivat arvopaperisidonnaiset palkkiot.

Kaupankäynti- ja sijoitustoiminnan nettotuotot nousivat edellisvuodesta lähes 35 % noin 980 milj. euroon. Vuoden ensimmäisen neljänneksen tulos oli erityisen vahva johtuen korkeasta volatilitteetista. Suuret muutokset korko- ja valuutamarkkinoilla lisäsivät tarvetta positioiden suojaamiseen ja kasvattivat näin suojaustuotteiden kysyntää.

Kotimaisen pankkisektorin tuloslaskelmaerien muutos tammi-joulu 2015 vs. tammi-joulu 2014

Lähde: Finanssivalvonta.

Muut tuotot kasvoivat tammi-kesäkuussa edellisvuoden vastaavasta ajankohdasta 14 % noin 642 milj. euroon. Suurta kasvua selittävät vahinko- ja henkivakuutustoiminnan hyvät nettotuotot sekä yritysjärjestelyistä johtuvat kertaluonteiset myyntivoitot.

Pankkien tehostamistoimet tulevat näkymään sekä henkilöstökuluissa että muissa liiketoiminnan kuluissa. Toisaalta toiminnan tehostamisprojektit johtavat usein alkuvaiheessa kertaluonteisiin kulukirjauksiin. Kesäkuun lopussa pankkisektorin kulut olivat vajaat 1,8 mrd. euroa, missä oli vähennystä edellisvuoden vastaavaan ajankohtaan noin 120 milj. euroa eli 6 %. Pankkisektorin muita liiketoiminnan kuluja pienensi myös pankkiveron poistuminen vuonna 2015.

Arvon alentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista kasvoivat reilut 7 % noin 99 milj. euroon. Suhteutettuna luotokantaan arvon alentumiset ovat säilyneet edelleen alhaisella tasolla. Vuoden 2015 kesäkuun lopussa arvon alentumiset suhteutettuna luotokantaan ilman takaisinostosopimuksia olivat 0,1 %, mikä vastasi vuoden 2014 vastaavan ajankohdan lukua.

Lyhennysvapaat kiinnostaneet kotitalouksia

Pankit ovat tarjonneet asuntolaina-asiakkaille enimmillään vuoden mittaisia lyhennysvapaita alkuvuodesta 2015 lähtien. Kotitaloudet ovat neuvotelleet asuntolainasopimuksia uudelleen yhteensä arviolta 11,6 mrd. euron arvosta vuoden 2015 helmi-kesäkuun aikana. Luku sisältää myös sellaiset lainat, joissa lainan muita ehtoja (esim. lainamarginaalia) on muutettu, joten luku on suuntaa antava mittari lyhennysvapaiden käytöstä (Lähde: Suomen Pankki).

Järjestämättömissä saamisissa ja lainanhoitojoustosaamisissa ei merkittäviä muutoksia

Suomen heikko taloustilanne ja kasvanut työttömyys näkyvät toistaiseksi vain vähän pankkien luottoriskimittareissa. Järjestämättömät saamiset vähenivät, mutta lainanhoitojoustosaamiset kasvoivat hieman. Lainanhoitojoustosaamiseksi luetaan saamiset sellaisilta velallisilta, joiden velkasopimuksen ehtoja on muutettu velalliselle edullisempaan suuntaan tai sopimus on rahoitettu uudelleen osittain tai kokonaan ja velallisella on tai tulisi olemaan ongelmia velkasitoumusten täyttämässä ilman toteutettuja toimenpiteitä.

Valvottavien taloudellinen tila ja riskit 2/2015

28.9.2015

6 (26)

Kotimaisen pankkisektorin ja ulkomaisten luottolaitosten Suomessa talletuspankkitoimintaa harjoittavien sivuliikkeiden lainanhoitojoustosaamisten määrä oli kesäkuun 2015 lopussa yhteensä 4,4 mrd. euroa, joka vastasi 1,6 % koko luottokannasta (12/2014: 1,6 %).

Kotitalouksien lainanhoitojoustosaamiset saamiset olivat kesäkuun 2015 lopussa 2,4 mrd. euroa, mikä vastasi 2,0 % kotitalouksien luottokannasta. Määrä kasvoi 375 milj. euroa vuoden 2014 lopusta, jolloin lainanhoitojoustosaamisten määrä suhteessa kotitalouksien luottokantaan oli 1,8 %.

Pankkien järjestämättömiin saamisiin on sovellettu uutta EU-tasolla yhdenmukaistettua määritelmää vuoden 2014 ensimmäisestä neljänneksestä lähtien, jonka seurauksena järjestämättömien saamisten määrä kasvoi merkittävästi. Uuden määritelmän mukaan raportoituja järjestämättömiä saamisia ei tästä syystä voi verrata vuotta 2014 aikaisempiin ajankohtiin.

Kesäkuun 2015 lopussa kotimaisen pankkisektorin ja ulkomaisten luottolaitosten Suomessa talletuspankkitoimintaa harjoittavien sivuliikkeiden järjestämättömät saamiset vähenivät 200 milj. euroa vuoden 2014 lopusta. Järjestämättömien saamisten määrä kesäkuun 2015 lopussa oli 4,3 mrd. euroa, joka oli 1,5 prosenttia luottokannasta (12/2014: 1,7 %).

Kotitalouksien ottamien asuntoluottojen osalta järjestämättömissä saamisissa on tapahtunut niin ikään pientä laskua.

Järjestämättömät saamisten määrä oli kesäkuun 2015 lopussa 1,1 mrd. euroa eli 1,2 prosenttia asuntoluottokannasta (12/2014: 1,3 %). Kotitalouksien ottamien kulutusluottojen osalta järjestämättömien saamisten trendi on ollut vastaavanlainen. Järjestämättömien saamisten osuus suhteessa kulutusluottokantaan pysyi hieman yli 3 prosentissa ollen kesäkuun 2015 lopussa 3,3 %.

Samaan aikaan, kun osa pankeista on tarjonnut asiakkailleen lyhennysvapaita, kotimaisen pankkisektorin järjestämättömissä saamisissa tai lainanhoitojoustosaamisissa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia kotitalouksien eikä myöskään muiden ryhmien osalta. Lyhennysvapaiden ansiosta kotitalouksien käytettävissä olevat varat lisääntyivät tilapäisesti.

Pankkien ilmoitusten mukaan lyhennysvapaakampanja on kohdistettu vain maksukykyisille asiakkaille. Jos joukossa on ollut kotitalouksia, jotka ovat selviytyneet lainanhoitomenoista vain lyhennysvapaiden ansiosta, pankkien järjestämättömien saamisten voidaan ennakoida kasvavan, kun lyhennysvapaat jaksot päättyvät. On kuitenkin ennenaikaista arvioida, mikä vaikutus lyhennysvapailta on pankkien järjestämättömiin saamisiin tulevaisuudessa.

Pankkien maksuvalmiusasema ja varainhankinnan tilanne säilyi hyvänä

Pankkien markkinaehtoinen varainhankinta sujui normaalisti vuoden ensimmäisellä puoliskolla. Kesällä tapahtunut

Lainanhoitojoustosaamiset vs. järjestämättömät saamiset

	Muut kuin lainanhoitojoustosaamiset	Lainanhoitojoustosaamiset
Terveet saamiset	Ei erääntyneenä olevia saamisia Ei muutoksia lainaehdoissa Ei erääntyneenä olevia saamisia Muutokset lainaehdoissa koskevat asiakkaita, joilla ei ole maksuvaikeuksia (esim. pankkien "lyhennysvapaa"-lainat)	Ei erääntyneenä olevia saamisia vielä Lainaehtoja muutettu maksuvaikeuksiin ajautuvan velallisen eduksi
Erääntyneet saamiset (< 90 päivää)	Saaminen erääntyneenä < 90 päivää Ei muutoksia lainaehdoissa	Saaminen erääntyneenä < 90 päivää Lainaehtoja muutettu maksuvaikeuksissa olevan velallisen eduksi
Järjestämättömät saamiset (> 90 päivää) tai saamiset, jotka todennäköisesti jäävät maksamatta	Saaminen erääntyneenä > 90 päivää tai saaminen jää todennäköisesti maksamatta Ei muutoksia lainaehdoissa	Saaminen erääntyneenä > 90 päivää Lainaehtoja muutettu maksuvaikeuksissa olevan velallisen eduksi

valtioiden ja pankkien luottoriskilisten hyvin lievä kohoaminen ja Suomen jatkuva talouden taantuma eivät ole vaikuttaneet Suomen pankkisektorin varainhankintaan ja maksuvalmiusasetaan. Euroopan keskuspankki jatkoi suunnitelmansa mukaisesti joukkovelkakirjojen osto-ohjelmaa jälkimarkkinoilla.

Pankit ovat sijoittaneet osan varoistaan keskuspankkiin, kun niiden likviditeetti on kasvanut. Käteisvarojen kanta nousi alkuvuonna 34 % 51,1 mrd. euroon. Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavien joukkovelkakirjojen määrä pysyi lähes ennallaan 34,9 mrd. eurossa. Pankit ovat varsin hyvin varustuneita tukkurahoitusmarkkinoiden lyhytaikaisiin häiriöihin.

Pankkien rakenteellinen rahoitusvaje pieneni edelleen vuoden 2015 alkupuoliskolla, ja markkinaehtoisen rahoituksen tarve väheni. Pankkisektorin anto-ottolainaussuhde (124 %) laski selvästi talletuskannan noustua 5,2 % 148,5 mrd. euroon luottokannan pysyessä lähes ennallaan. Kansainvälisessä vertailussa pankkisektorin anto-ottolainaussuhde on edelleen korkea.

Pankkien velkarahoituksen maturiteetin pidentyminen jatkui alkuvuoden aikana. Suomalaisten pankkien liikkeeseen laskemien sijoitustodistusten kanta on pienentynyt alkuvuonna 41 % 19,4 mrd. euroon muun muassa siksi, että niiden

tuottotaso on sijoittajan kannalta hyvin alhainen. Joukkovelkakirjojen kanta kasvoi 8,8 % 55,6 mrd. euroon, joista katettuja joukkovelkakirjoja oli 32,9 mrd. ja vakuudettomia joukkovelkakirjoja 22,7 mrd.

Pankkisektorin vakavaraisuus vahva

Pankkisektorin vakavaraisuus oli vahva ja kokonaisvakavaraisuussuhdeluku parani alkuvuoden aikana 19,0 prosenttiin (12/2014: 17,3 %). Ydinvakavaraisuussuhde oli kesäkuun 2015 lopussa 17,5 % (12/2014: 15,8 %) pankkikohtaisen ydinvakavaraisuussuhdeluvun ollessa alimmillaan 11,1 %.

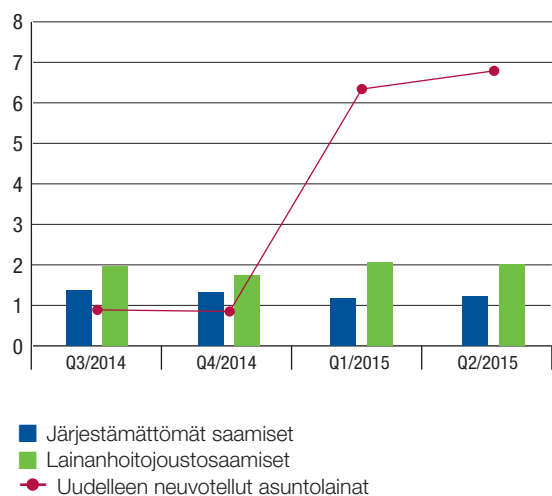
Suhdeluvut ovat parantuneet tasaisesti viime vuoden kesäkuusta lähtien. Vakavaraisuussuhdelukujen paranemiseen on vaikuttanut uuden pääoman hankinta, kertyneiden voittovarojen kasvu sekä riskipainotettujen erien väheneminen. Riskipainotettujen erien pienenemisen taustalla ei ole luotonannon supistaminen, vaan luottoriskin laskennassa käytettävien sisäisten mallien menetelmän käytön laajentuminen sekä mallien muutokset.

Pankkisektorin omat varat kasvoivat tammi-kesäkuussa reilulla miljardilla eurolla 23,1 mrd. euroon (12/2014: 21,8 mrd. euroa). Omien varojen laatu oli edelleen hyvä, ne muodostuivat lähes kokonaan ydinpääomasta (92 %). Sekä ensisijaisen lisäpääoman (AT1) että toissijaisen pääoman osuus omista varoista oli 4 %.

Pankkien yleinen vakavaraisuusvaade on vuoden 2015 alusta lähtien ollut 10,5 % koostuen 8 prosentin vähimmäis-

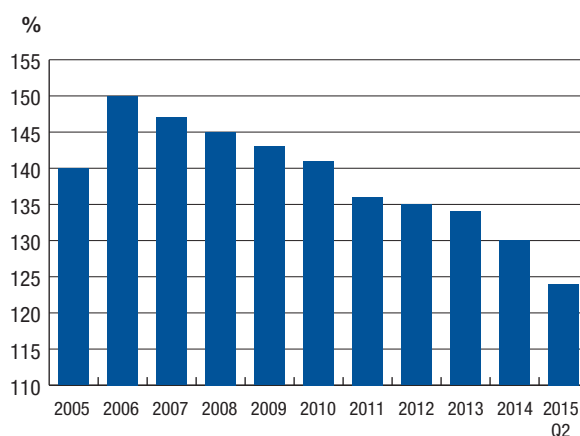
Asuntolainat

%, suhteellinen osuus luottokannasta

Lähteet: Finanssivalvonta ja Suomen Pankki.

Pankkisektorin luotot/talletukset

Lähde: Finanssivalvonta.

Valvottavien taloudellinen tila ja riskit 2/2015

28.9.2015

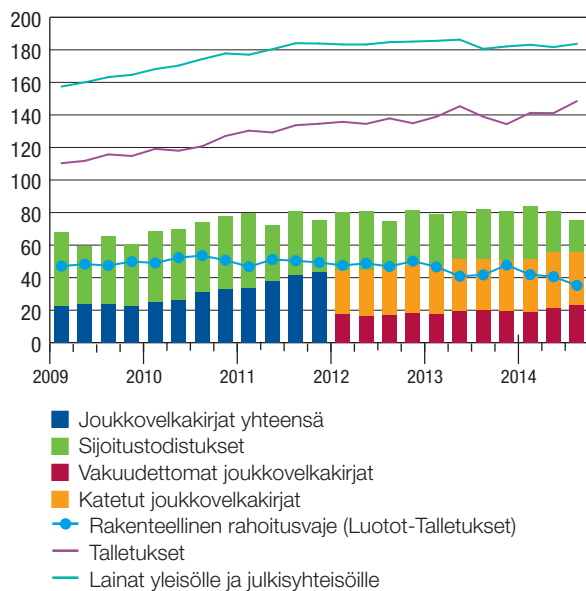
8 (26)

vakavaraisuusvaateesta ja 2,5 prosentin kiinteästä lisäpääomavaatimuksesta, joka on täytettävä ydinpääomalla. Kesäkuun lopussa pankkisektorin omat varat ylittivät tämän yhteenlasketun 10,5 prosentin vaatimuksen 10,3 mrd. eurola (12/2014: 8,6 mrd. euroa).

Suomen rahoitusjärjestelmän kannalta systeemisesti merkittävien luottolaitosten on vuodesta 2016 lähtien täytettävä myös luottolaitoskohtaisesti määräytyvä korkeintaan kahden prosentin lisäpääomavaatimus. Tämä ydinpääomalla katettava lisäpääomavaatimus on Suomessa asetettu neljälle suurimmalle luottolaitokselle², joista kolme on pankkeja. Systeemisesti merkittävien luottolaitosten omat varat kattoivat vaatimuksen jo kesäkuun lopussa. Lisäpääomavaatimus pankkien osalta oli kesäkuun lopun luvuilla laskettuna suuruudeltaan yhteensä 1,8 mrd. euroa. Pankkisektorin omien varojen ylijäämä olisi tämä lisäpääomavaatimus huomioiden ollut kesäkuun lopussa 8,5 mrd. euroa.

Pankkisektorin varainhankinnan rakenne

Mrd. euroa

Data katetuista joukkovelkakirjoista perustuu vuonna 2012 alkaneeseen raportointiin kiinnitysluottopankkitoiminnasta.

Lähde: Finanssivalvonta.

2 Suomen rahoitusjärjestelmän kannalta systeemisesti merkittäviksi pankeiksi on määritelty Nordea Pankki Suomi Oyj, OP Ryhmä ja Danske Bank Oyj. Luottoyhteisöistä systeemisesti merkittäviksi on määritelty Kuntarahoitus Oyj.

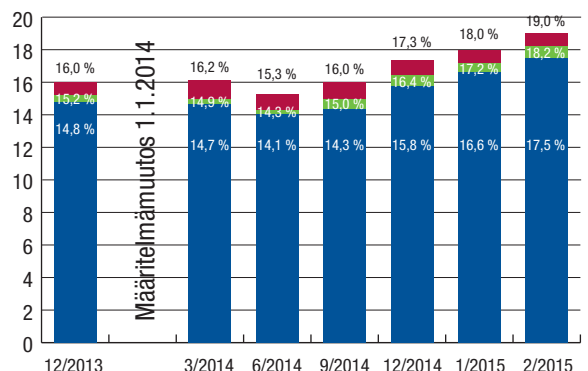
Pankkisektorin riskipainotetut erät olivat 121,4 mrd. euroa (12/2014: 125,6 mrd. euroa). Tämä vastaa 8 prosentin vähimmäisvakavaraisuusvaateen mukaisesti laskettuna 9,7 mrd. euron pääomavaadetta ja lisäpääomavaatimuksen sisältävän 10,5 prosentin mukaisesti laskettuna 12,8 mrd. euron pääomavaadetta.

Riskipainotetuista eristä 83 % muodostuu luottoriskistä. Jäljelle jäävä 17 prosentin osuus jakautuu melko tasaisesti operatiivisen ja markkinariskin kesken. Luottoriskissä tapahtuvilla muutoksilla on siten merkittävä vaikutus pankkien riskipainotettuihin eriin. Pankit laskevat luotto- ja vastapuoliriskin riskipainotettujen erien määrän joko standardimenetelmällä tai sisäisten luottoluokitusten menetelmällä (IRB). Standardimenetelmässä käytettävät riskipainot on määritelty vakavaraisuusasetuksessa, ja ne ovat kaikille pankeille samat. Luottoriskin riskipainotettujen erien määrästä 59 % on laskettu sisäisillä menetelmillä ja 41 % standardimenetelmällä.

Kotimaisen pankkisektorin luotto- ja vastapuoliriskin riskipainotetut erät pienenevät yhteensä 4,4 mrd. euroa vuoden 2014 lopusta ollen 100,6 mrd. euroa kesäkuun 2015 lopussa. Riskipainotetut erät pienenevät, vaikka vastuissa on tapahtunut kasvua. Tätä selittää osaltaan sisäisten mallien

Pankkisektorin vakavaraisuussuhdeluvut

%

■ Ydinvakavaraisuussuhdeluku (2013: Core Tier 1, 2014: Common Equity Tier 1, CET1), %
■ Vakavaraisuussuhdeluku ensisijaisella pääomalla, %
■ Kokonaisvakavaraisuussuhdeluku, %

Lähde: Finanssivalvonta.

käytön laajeneminen ja se, että vastuut ovat kasvaneet eniten sellaisten vastuuryhmien osalta, joihin sovelletaan pienempiä riskipainoja esim. valtiot, keskuspankit ja luottolaitokset. Kotimaisen pankkisektorin yritys vastuut puolestaan vähenivät vuoden 2014 lopusta 1,3 mrd. eurolla. Yritysvastuiden keskimääräinen riskipaino pieneni myös samaan aikaan 60,5 prosentista 57,2 prosenttiin. Vastuiden vähenemisen ja riskipainojen pienenemisen seurauksena yritysvastuiden riskipainotettu määrä supistui 3,4 mrd. euroa.

Pankkisektorin omavaraisuusaste hyvällä tasolla

Pankkisektorin siirtymäsäännösten mukainen omavaraisuusaste säilyi alkuvuonna ennallaan 4,6 prosentissa (12/2014: 4,6 %). Baselin pankkivalvontakomitea on ehdottanut omavaraisuusasteen vähimmäisvaatimukseksi 3 %, mutta EU-tasolla omavaraisuusasteelle ei ole vielä määritetty sitovaa raja-arvoa.

Pankit ovat julkaisseet EU:n vakavaraisuusasetuksen mukaisesti pankkikohtaiset omavaraisuusasteet tämän vuoden alusta lukien. Sitovan raja-arvon määrittely on kuitenkin vielä kesken. Euroopan pankkiviranomaisen EBAn tulee toimittaa Euroopan komissiolle 31.10.2016 mennessä raportti, jossa arvioidaan muun muassa raja-arvoja pankkien eri liiketoimintamalleille, omavaraisuusasteen tehokkuutta sääntelytyökaluna ja mahdollisen sitovan vähimmäisomavaraisuusasteen vaikutuksia pankkien toimintaan. Sitovan omavaraisuusasteen raja-arvot tullaan määrittämään EBAn raportin pohjalta.

Rahoitus- ja vakuutusryhmittymien vakavaraisuus pysynyt ennallaan

Myös rahoitus- ja vakuutusryhmittymien omat varat kasvoivat vuoden 2015 alkupuolella. Ryhmittymien vakavaraisuussuhdeluku ei kuitenkaan parantunut vastaavasti, koska omien varojen vaateeseen lasketaan vuoden 2015 alusta lähtien mukaan pankkeja koskeva kiinteä lisäpääomavaatimus. Kasvaneen vaatimuksen myötä vakavaraisuussuhdeluku laski hieman alkuvuonna. Suhdeluku oli kesäkuun lopussa 1,9 (12/2014: 2,0) minimivaatimuksen ollessa 1,0. Vakavaraisuussuhdeluku saadaan vertaamalla ryhmittymän omia varoja ryhmittymän riskeihin perustuvaan omien varojen vähimmäisvaatimukseen. Vakavaraisuussuhdeluku tarkoittaa, että ryhmittymillä on omia varoja 1,9-kertaisesti verrattuna laissa vaadittuun vähimmäismäärään. Ryhmittymien yhteenlasketusta omien varojen vähimmäisvaateesta

lähes 80 % tulee pankkitoiminnasta ja loput vaateesta eli hieman yli 20 % vakuutustoiminnasta.

Analytiikot Olli Mattinen ja Sinikka Taskinen

Pankkisektorin suhdeluvut

1. Kulut/tuotot-suhde = (hallintokulut + poistot) / liiketoiminnan nettotuotot
2. Liiketoiminnan nettotuotot = korkokate + nettopalkkiotuotot - kulut lunastettavissa olevista oman pääoman ehtoista instrumenteista + osinkotuotot + nettotuotot taseesta pois kirjatuista rahoitusvaroista ja -veloista, joita ei kirjata käypään arvoon tulosvaikutteisesti + kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien rahoitusvarojen ja velkojen nettotuotot + nettotuotot käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavista rahoitusvaroista ja -veloista + suojauslaskennan nettotulos + kurssierot + rahoitusvaroihin kuulumattoman omaisuuserän taseesta poiskirjaamisesta syntyneet nettotuotot + muut liiketoiminnan tuotot – muut liiketoiminnan kulut
3. Oman pääoman tuotto (ROE), % = tilikauden voitto / oman pääoman tarkastelujakson alun ja lopun keskiarvo
4. Koko pääoman tuotto (ROA), % = tilikauden voitto / taseen loppusumman tarkastelujakson alun ja lopun keskiarvo
5. Ydinvakavaraisuussuhde, % = ydinpääoma (CET1) / riskipainotetut erät
6. Vakavaraisuussuhde ensisijaisella pääomalla, % = ensisijainen pääoma (ydinpääoma + ensisijainen lisäpääoma) / riskipainotetut erät
7. Kokonaisvakavaraisuussuhde, % = omat varat yhteensä / riskipainotetut erät
8. Omavaraisuusaste, % = ensisijainen pääoma / taseen loppusumma ottaen lisäksi huomioon vakavaraisuusasetuksessa (CRR) tarkemmin säädettävällä tavalla taseen ulkopuoliset sitoumukset

Työeläkesektorin vahva vakavaraisuus toimii puskurina sijoitusmarkkinoiden epävarmuudessa

Työeläkelaitosten vakavaraisuus nousi alkuvuoden aikana 2000-luvun korkeimmalle tasolle sijoitusten arvonnousun tukemana. Loppukeväällä ja etenkin loppukesällä epävarmuus sijoittumarkkinoilla kasvoi ja monissa omaisuusluokissa nähtiin suuria arvojen heilahteluita. Elokuussa Kiinan juanin valuuttakurssiin ja kasvuun liittyvä epävarmuus sai aikaan maailmanlaajuisen osakkeiden myyntiaallon. Myös korko- ja valuuttamarkkinoiden epävarmuus aiheutti isoja markkinaheilahteluita. Yhtiöiden vakavaraisuusasteet olivat heikoimmillaan elokuussa, noin 3 prosenttiyksikköä kesäkuun tason alapuolella.

Työeläkesektorin riskinkantokyky osakkeiden arvojen laskun varalta on vahva. Laskennallisesti kaikki toimijat selviäsivät yli 35 % osakekurssien laskusta kesäkuun lukujen perusteella ja osa toimijoista kestäisi merkittävästi suuremmankin romahduksen. On kuitenkin huomioitava, että finanssikriisin kaltaisessa markkinatilanteessa todennäköisesti muidenkin omaisuusluokkien arvot alenisivat, ja toimijat saattaisivat olla

vaikeassa tilanteessa jo pienemmälläkin osakkeiden arvojen laskulla.

Rahastoosiirtovelvoitteen korkea taso leikkaa vakavaraisuusastetta

Työeläkelaitokset hyvittävät eläkevaroilta tuoton, jonka taso riippuu sektorin vakavaraisuuden tasosta ja osakemarkkinoiden tuotosta. Koska vakavaraisuusaste on korkealla tasolla ja osaketuotot olivat korkeat vuonna 2014 sekä vuoden 2015 ensimmäisellä neljänneksellä, on rahastoosiirtovelvoite eli sektorin tuottovaade poikkeuksellisen korkealla tasolla. Vuoden 2015 ensimmäisen puoliskon rahastoosiirtovelvoite oli 3,6 %.

Vaikka rahastoosiirtovelvoite tulee laskemaan toisen neljänneksen heikon osakemarkkinakehityksen seurauksena, sen taso tulee kuitenkin pysymään suhteellisen korkeana. Markkinaepävarmuuden jatkuessa työeläkelaitoksilla saattaa olla vaikeaa saada markkinoilta kokonaistuottoa, joka ylittäisi rahastoosiirtovelvoitteen vuoden toisella puoliskolla. Tällaisessa tilanteessa rahastoosiirtovelvoitteen täyttäminen edellyttäisi vakavaraisuuspääoman käyttämistä, jolloin vakavaraisuusaste laskee.

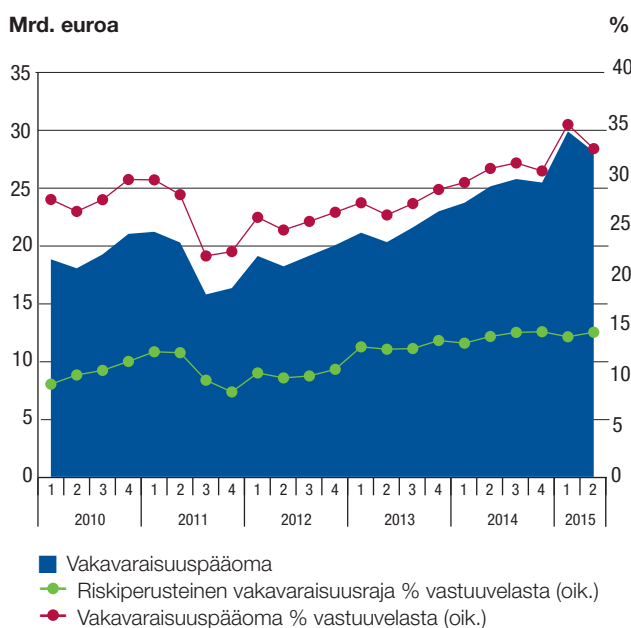
Tuotot ensimmäiseltä neljännekseltä, allokaatioissa ei merkittäviä muutoksia

Työeläkelaitokset saivat puolen vuoden aikana sijoituksilleen keskimäärin 5,1 prosentin tuoton. Yhtiöiden keskimääräinen tuotto oli 5,0 %, ja tuotot vaihtelivat yhtiökohtaisesti 3,7–6,2 %. Eläkesäätiöiden ja -kassojen keskimääräinen tuotto oli 5,6 %. Tuoton vaihteluväli oli suurempi, 3,1–9,9 %.

Parhaiten tuottivat osakkeet, joiden tuotto oli 11,3 %. Korkosijoitukset tuottivat 0,6 %, kiinteistöt 3,4 % ja muut sijoitukset 4,1 %. Toisella vuosineljänneksellä ainoastaan kiinteistösijoitusten tuotto oli positiivinen, muissa omaisuusluokissa (osakkeet, korot ja muut sijoitukset) tuotot olivat negatiiviset, joten toisen neljänneksen kokonaistuotto oli -0,8 %.

Työeläkesektorin sijoituskäyttäytyminen ei kokonaisuutena ole muuttunut riskillisemmäksi vuoteen 2014 verrattuna.

Työeläkesektorin vakavaraisuuden kehitys

Lähde: Finanssivalvonta.

Osakesijoitusten osuuden laskusta huolimatta sektorin kokonaisriskitaso pysyi vuoden 2014 lopun tasolla, koska mm. alhaisen luottoluokitusten yrityslainojen painoa nostettiin.

Vakavaraisuusaste nousi vuodesta 2014

Työeläkelaitosten vakavaraisuusaste eli vakavaraisuuspääoman suhde vastuovelkaan jatkoi nousuaan vuoden 2015 ensimmäisellä puoliskolla. Sektorin vakavaraisuusaste oli vahva, 32,5 % (2014: 30,3 %). Toisella neljänneksellä sektorin vakavaraisuusaste laski hieman negatiivisista sijoitustuotoista ja rahastosiirtovelvoitteen korkeasta tasosta johtuen.

Työeläkevakuutusyhtiöiden keskimääräinen vakavaraisuusaste oli kesäkuun lopussa 32,0 %. Yhtiöiden vakavaraisuusasteet olivat vuoden lopussa 17,2–52,8 %, eläkesäätiöiden ja -kassojen vakavaraisuusasteet olivat 19,0–114,2 %.

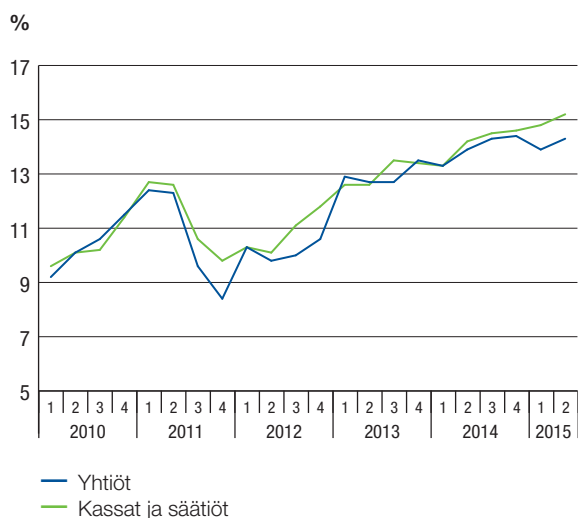
Sijoitusten riskitasoa mittaava riskiperusteinen vakavaraisuusraja ei muuttunut merkittävästi vuoden 2015 aikana. Yhtiöiden keskimääräinen vakavaraisuusraja oli 14,3 %, vaihdellen 10,6 prosentista 16,8 prosenttiin. Eläkesäätiöiden ja -kassojen vakavaraisuusraja oli 8,5–20,3 %, keskimääräinen vakavaraisuusraja oli 15,2 %.

Vakavaraisuuden suhdetta sijoitusten riskillisyyteen kuvaava riskiperusteinen vakavaraisuusasema (vakavaraisuuspääoma suhteessa vakavaraisuusrajaan) oli vuoden 2015 puolivälissä koko sektorilla 2,3. Yhtiöiden keskimääräinen vakavaraisuusasema oli 2,2 ja eläkesäätiöiden ja -kassojen 2,8. Toimijakohtainen vakavaraisuusasema oli vuoden lopussa yhtiöillä 1,6–4,1 ja eläkesäätiöillä ja -kassoilla 2,0–6,4.

Vakavaraisuusasema on pysynyt useamman vuoden suhteellisen vakaana; toimijat ovat nostaneet salkkujensa riskitasoa rinnan vakavaraisuusasteen nousun kanssa. Mikäli kolmannella neljänneksellä alkanut markkinaepävarmuus jatkuu pitkään toimijat saattavat joutua laskemaan riskitasojan vakavaraisuusasteen heikentyessä.

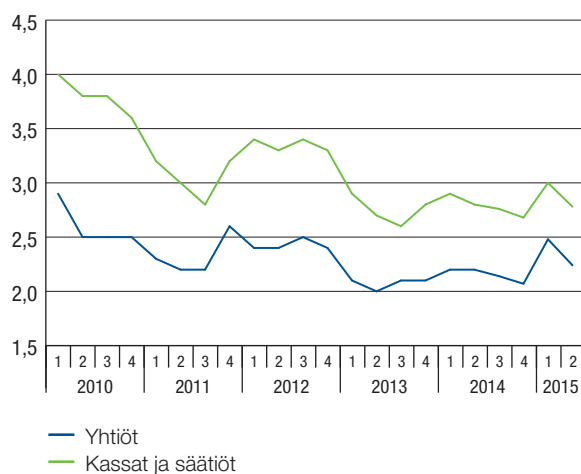
Vastuuvälvoija Juhana Virkkunen

Työeläkevakuutusyhtiöiden sekä eläkesäätiöiden ja -kassojen riskiperusteiset vakavaraisuusrajat

Lähde: Finanssivalvonta.

Työeläkevakuutusyhtiöiden sekä eläkesäätiöiden ja -kassojen riskiperusteiset vakavaraisuusasemat

Lähde: Finanssivalvonta.

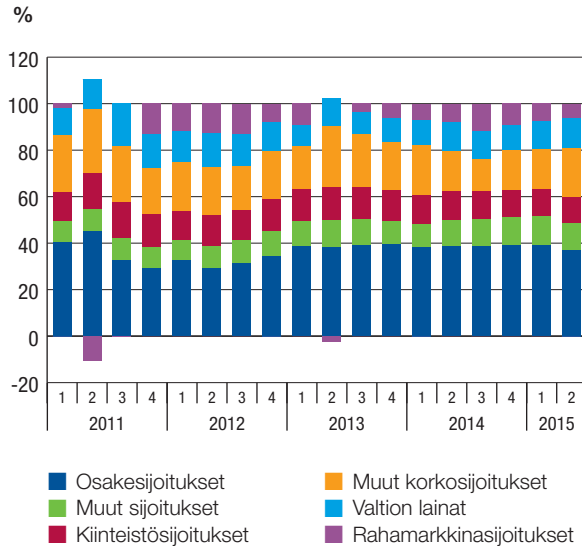

Valvottavien taloudellinen tila ja riskit 2/2015

28.9.2015

12 (26)

Työeläkelaitosten riskikorjattu sijoitusjakauma, sisältää johdannaiset

Lähde: Finanssivalvonta.

Työeläkevakuutuksen vakavaraisuus

1. Vakavaraisuusasema = vakavaraisuuspääoma / vähimmäispääomavaatimus
2. Riskiperusteinen vakavaraisuusasema = vakavaraisuuspääoma / vakavaraisuusraja €
3. Vakavaraisuusaste, % = (vakavaraisuuspääoma / vakavaraisuuslaskennassa käytettävä vastuovelka) x 100

Henkivakuutusyhtiöiden suurin haaste on matalana jatkuva korkotaso

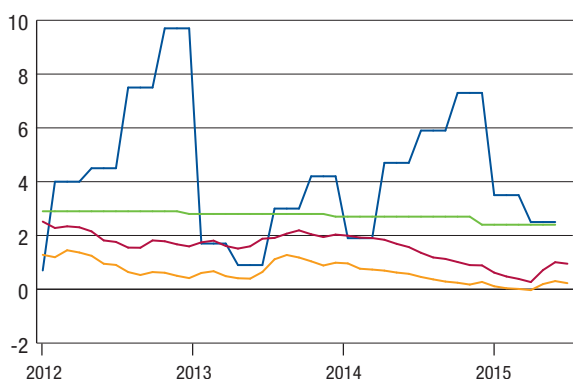
Heikko talousympäristö, poikkeuksellisen matala korkotaso ja vuodenvaihteessa voimaantuleva Solvenssi II -sääntely asettavat haasteita henkivakuutusyhtiöille. Toisaalta henkivakuutusyhtiöt ovat jo usean vuoden ajan sopeuttaneet toimintaansa sekä matalan korkotason ympäristöön että lähestyvään Solvenssi II -sääntelyyn muun muassa suuntaamalla myyntiä sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin.

Vuoden 2014 lopussa sijoitussidonnaisen vastuuvelan osuus oli noin 58 % (2013: 55 %). Sijoitussidonnaisen vastuuvelan osuuden kasvaessa sijoitusriskit siirtyvät yhä enemmän vakuutusentottajille.

Korkotasolla ja sen muutoksilla on merkittävä vaikutus erityisesti henkivakuutusyhtiöiden tulokseen. Sektorin kokonaistulos jäi vuoden 2015 ensimmäisellä puoliskolla 0,6 mrd. euroon, kun se vuotta aiemmin oli 1,0 mrd. euroa.

Tarkastelukauden jälkeen elokuun lopussa osakekurssit laskivat jyrkästi. Henkivakuutusyhtiöiden osakepainot ovat kuitenkin maltillisia. Kaikkien henkivakuutusyhtiöiden vakavaraisuus olisi kestänyt 30 prosentin osakekurssien laskun kesäkuun lopun tilanteessa.

Henkivakuutusyhtiöiden keskeisiä korkoja

- Sijoitusten keskimääräinen tuotto (vuoden alusta)
- Vastuuvelan keskimääräinen tuottovaatimus, %
- Suomen valtion 10 vuoden obligaatioiden korko, %
- Suomen valtion 5 vuoden obligaatioiden korko, %

Lähteet: Reuters ja Finanssivalvonta.

Solvenssi II -vakavaraisuussääntösten voimaantulo lähestyy haasteellisessa markkinatilanteessa

Solvenssi II -vakavaraisuussäännökset tulevat voimaan vuodenvaihteessa. Solvenssi II -säännökset tuovat mukanaan taseen molempien puolien markkinaehtoisen arvostamisen eli koko taseen korkoriskin hallinnan. Ajoitus on erityisesti henkivakuutusyhtiöille vaikea, koska korkotaso on historiallisen matalalla ja korkojen volatiliiteetti on voimakasta. Matalat korot kasvattavat markkinaehtoisen vastuuvelan arvoa ja toisaalta heikentävät korkosijoituksista saatavaa korkokeräytymää.

Vielä voimassa oleviin Solvenssi I -sääntöksiin verrattuna Solvenssi II -sääntösten mukainen vakavaraisuus lasketaan riskiperusteisemmin, ja useiden henkivakuutusyhtiöiden vakavaraisuusvaatimukset kiristyvät. Lisäksi jatkossa vakavaraisuudet heijastavat herkemmin mm. sijoitusmarkkinoilla tapahtuvia muutoksia.

Solvenssi II -sääntely sisältää lukuisia siirtymäsääntöksiä, joiden tarkoituksena on helpottaa uuteen sääntelyyn siirtymistä. Siirtymäsäännökset koskevat mm. vastuuvelan laskentaa ja oman varallisuuden eriä. Kohti markkinaehtoista vastuuvelkaa voidaan siirtyä 16 vuoden aikana joko kasvattamalla asteittain vastuuvelan määrää tai ottamalla vaiheittain käyttöön riskitön korkokäyrä. Vastuuvelkaa koskevien siirtymäsääntösten käyttö edellyttää Finanssivalvonnan suostumusta.

Korkotason nousu vahvisti riskiperusteista vakavaraisuutta

Henkivakuutussektorin toimintapääoma päättyi vuoden ensimmäisellä puoliskolla viime vuoden lopun tasolle noin 5,5 mrd. euroon (12/2014: 5,6 mrd. euroa). Muun muassa muutokset arvostuseroissa ovat heiluttaneet toimintapääomaa ja vakavaraisuusasemaa. Markkinatilanteen vaihtelut ovat vaikuttaneet arvostuseroihin.

Henkivakuutussektorin vakavaraisuusasema oli vuoden 2015 kesäkuun lopussa 5,1 (12/2014: 5,1). Henkivakuutusyhtiöiden vakavaraisuusasemat (toimintapääoman suhde lain asettamaan toimintapääoman vähimmäismäärään) vaihtelivat välillä 1,9–10,0. Suuria eroja yhtiöiden välillä selittävät mm. yhtiömuoto ja konsernirakenne.

Valvottavien taloudellinen tila ja riskit 2/2015

28.9.2015

14 (26)

Vakavaraisuuspääoma suhteessa omalla vastuulla olevaan vastuuvelkaan eli vakavaraisuusaste pysyi vuoden 2015 kesäkuun lopussa vuoden vaihteeseen nähden ennallaan noin 22 prosentissa.

Riskiperusteinen vakavaraisuusaste vahvistui edelleen, ja se oli vuoden ensimmäisen puoliskon lopussa 4,3 (12/2014: 3,9). Korkotason nousu vuoden toisella kvartaalilla pienensi markkinaehtoista vastuuvelkaa ja vahvisti näin laajennettua toimintapääomaa. Laajennettu toimintapääoma kasvoi noin 7,3 mrd. euroon (12/2014: 6,2 mrd. euroa). Pääomavaatimus kasvoi vuoden 2015 ensimmäisen puoliskon aikana 1,7 mrd. euroon (12/2014: 1,6 mrd. euroa).

Maksutulo nousi uuteen ennätykseen

Henkivakuutusyhtiöiden maksutulo on kasvanut useana vuonna peräkkäin. Tämä on ollut seurausta erityisesti pankkien asiakkaiden korkosijoitusten ohjautumisesta sijoitussidonnaisiin vakuutus tuotteisiin. Suomessa henkivakuutus toiminta on huomattavilta osin keskittynyt pankkikonserneihin, ja ryhmien strategiset päätökset ohjaavat myyntiä ja sitä kautta asiakaskäyttämistä. Myös yleinen markkinatilanne ja osakekurssien heilunta vaikuttavat asiakaskäyttämiseen. Epävarma markkinatilanne voikin jatkossa heikentää maksutulon kasvua.

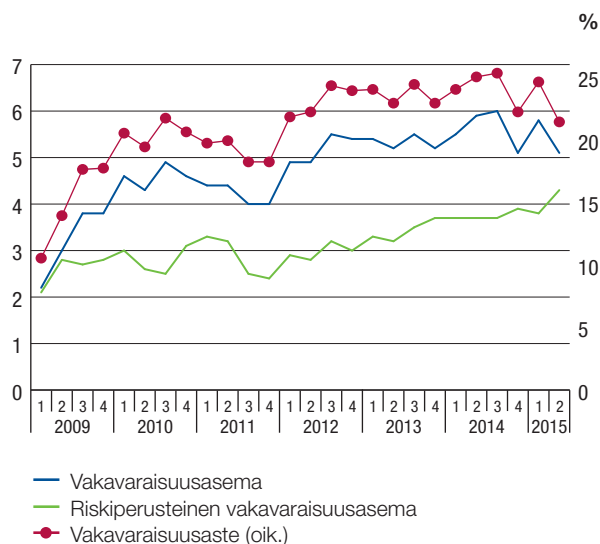
Ensivakuutuksen maksutulo nousi 3,7 mrd. euroon (6/2014: 3,1 mrd. euroa), joten koko sektorin maksutulo kasvoi noin 18 % verrattuna edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan. Sijoitussidonnaiset tuotteet muodostivat henkivakuutusyhtiöiden maksutulosta yhä suuremman osan, noin 89 % (12/2014: 87 %).

Säästöhenkivakuutukset ja kapitalisaatiosopimukset muodostivat maksutulosta noin 85 %, eläkevakuutukset noin 9 % ja riskivakuutukset (sis. työntekijäin ryhmähenkivakuutukset) noin 6 %.

Henkivakuutusyhtiöiden korkosijoituksissa muutoksia

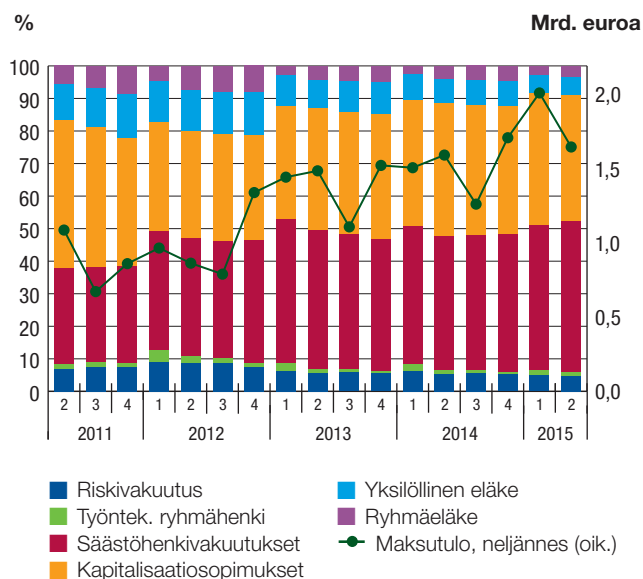
Matala korkotaso kasvattaa riskiä siitä, että sijoitustuotot jäävät alle vastuuvelan tuotto vaatimuksen. Toistaiseksi sektorin keskimääräiset sijoitustuotot ovat olleet vastuuvelan keskimääräistä tuotto vaatimusta korkeammat. Korkotuottoisen vastuuvelan keskimääräinen tuotto vaatimus oli vuoden 2014 lopussa noin 2,4 %. Yhtiökohtaiset erot vastuuvelan tuotto vaatimuksessa ovat merkittäviä. Korkotuottoisesta vastuuvelasta sijoitustoiminnalle tulevaa tuotto vaatimusta voidaan alentaa kasvattamalla vastuuvelkaa ns. korkotäydennyksillä. Vastuuvelan korkotäydennyksiä tehtiin edelli-

Henkivakuutusyhtiöiden vakavaraisuuden tunnusluvut

Lähde: Finanssivalvonta.

Henkivakuutusyhtiöiden maksutulon tuotejakauma

Lähde: Finanssivalvonta.

Valvottavien taloudellinen tila ja riskit 2/2015

28.9.2015

15 (26)

sen tilikauden aikana noin 893 milj. eurolla (2013: 313 milj. eurolla).

Henkivakuutussektorin sijoitusten (ilman sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevia sijoituksia) tammi-kesäkuun keskimääräinen tuotto oli 2,5 % (6/2014: 4,7 %). Finanssi- valvonnalle toimitetut sijoitusraportit sisältävät vastuuvelan suojausinstrumentit, joten suojaustulos on mukana sijoitusten keskimääräisessä tuotossa. Korkosijoitukset tuottivat keskimäärin 0,1 %, osakkeet 11,3 %, kiinteistösijoitukset 1,8 % ja muut sijoitukset 6,3 %. Yhtiökohtaiset erot sijoitusten tuotoissa olivat suuria. Korkojen nousu vuoden toisella kvartaalilla vaikutti negatiivisesti varsinkin niihin yhtiöihin, joilla oli pitkä korkosijoitusten duraatio. Ensi vuoden alussa voimaantulevien Solvenssi II -säännösten aikana korkojen nousujen vaikutus olisi osittain kumoutunut vastuuvelan arvonmuutoksen kautta.

Henkivakuutusyhtiöiden sijoitukset (ilman sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevia sijoituksia) olivat yhteensä noin 24,6 mrd. euroa (12/2014: 25,0 mrd. euroa). Sijoitusjakaumassa on havaittavissa selkeä muutos korkosijoitusten sisällä. Vuoden ensimmäisen puoliskon aikana varoja siirrettiin rahamarkkinasijoituksista ja jonkin verran myös

valtionlainoista muihin korkosijoituksiin, lähinnä hyvän luottoluokituksen yrityslainoihin. Pääomaisuusluokkien painot pysyivät lähes ennallaan. Korkosijoitusten osuus oli 69,0 % (12/2014: 68,7 %), osakesijoitusten 19,4 % (12/2014: 20,0 %), kiinteistösijoitusten 8,2 % (12/2014: 8,0 %) ja muiden sijoitusten 3,4 % (12/2014: 3,3 %).

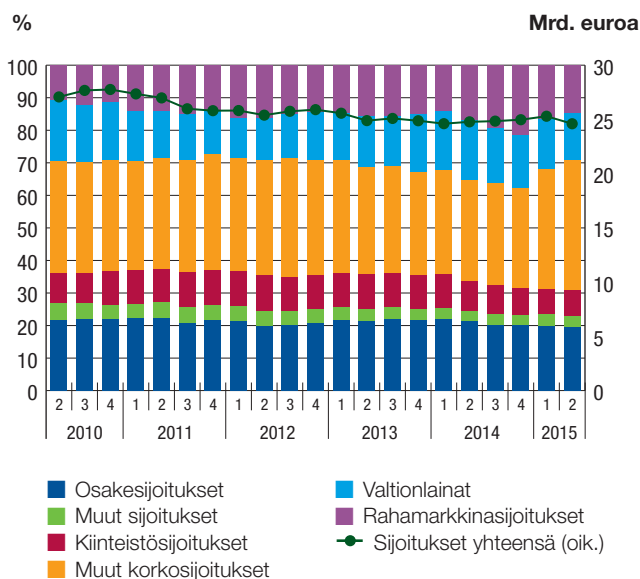
Riskisijoitusten osuus laski vuoden ensimmäisen puoliskon aikana noin 31,5 prosenttiin (12/2014: 34,1 %, 12/2013: 36,0 % ja 12/2012: 37,6 %). Riskisijoituksia ovat kehittyvien markkinoiden valtionlainat, heikon luottoluokituksen yrityslainat (high yield -yrityslainat), osakesijoitukset ja muut sijoitukset. Näiden sijoitusten osuuden kehityksen perusteella henkivakuutussektorilla ei ole havaittavissa lisätuottojen hakemista riskiä kasvattamalla.

Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat varat ylittivät kesäkuun 2014 lopussa ensimmäistä kertaa yhtiöiden omalla vastuulla olevat sijoitukset. Vuoden 2015 kesäkuun lopussa sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat varat olivat noin 30,8 mrd. euroa (12/2014: 27,2 mrd. euroa).

Sijoitusjakaumat, korkosijoitusten duraatiot ja johdannaisten käyttö vaihtelevat yhtiöiden välillä merkittävästi. Yhtiökohtaiset erot sekä sijoitusriskien määrässä että kohdentamisessa ovat suuria.

Matemaatikko Heli Birling ja riskiasiantuntija Mikko Sinersalo

Henkivakuutusyhtiöiden sijoitusjakauma*

* Yhtiöiden omalla vastuulla olevat sijoitukset ilman johdannaisia.
Lähde: Finanssi- valvonta.

Henkivakuutuksen vakavaraisuus

1. Vakavaraisuusasema = toimintapääoma / toimintapääoman vähimmäismäärä
2. Riskiperusteinen vakavaraisuusasema = jatkuvuustestin mukainen laajennettu toimintapääoma / jatkuvuustestin mukainen vakavaraisuuspääomavaatimus
3. Vakavaraisuusaste, % = vakavaraisuuspääoma / (omalla vastuulla oleva vastuuvetka - tasoitusmäärä - 75 % sijoitussidonnaista vastuuvetlasta) x 100

Vahinkovakuutussektorin vakavaraisuus vuoden 2014 lopun tasolla

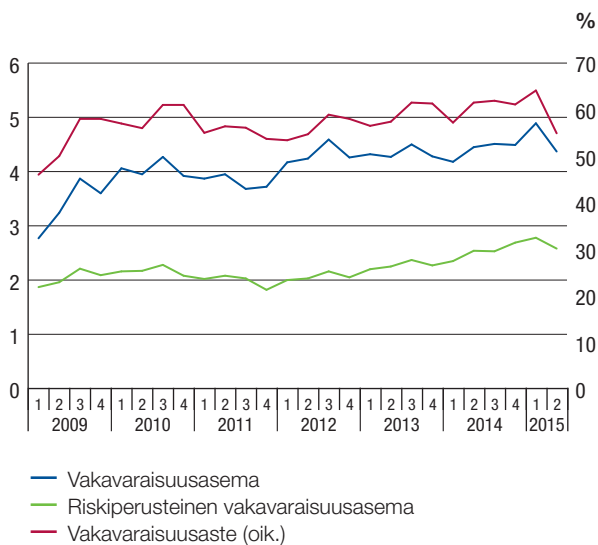
Alkuvuonna korkotaso pysyi poikkeuksellisen matalana, mutta korkotason muutokset olivat suhteellisesti suuria. Vahinkovakuutusyhtiöiden korkotuotot päätyivät nollassolle korkojen noustessa loppukevällä jyrkästi ylöspäin. Osa-kesijoitusten tuotto säilyi kohtuullisena, vaikka osakkeiden hinnat laskivatkin hyvän alkuvuoden jälkeen.

Tarkastelukauden jälkeen elokuun lopussa osakekurssit lasivat jyrkästi. Kaikkien vahinkovakuutusyhtiöiden Solvenssi I -vakavaraisuus kestäisi 30 prosentin osakekurssien laskun kesäkuun lopun salkkurakenteen perusteella laskettuna. Vahinkovakuutusyhtiöiden osakepaino on maltillinen. Niiden yhtiöiden, joilla on keskimääräistä suurempi osakepaino, vakavaraisuus on keskimääräistä vahvempi.

Toimintapääoman määrä pieneni hieman vuoden 2014 loppuun verrattuna, koska sekä sijoitustoiminnan että vakuutustoiminnan kannattavuus heikkeni. Lisäksi osingonjako pienensi toimintapääoman määrää.

Vuoden 2014 lopussa toteutetun fuusion seurauksena vahinkovakuutusyhtiöiden lukumäärä väheni yhdellä. Fuusion jälkeen vahinkovakuutusyhtiöitä on 37.

Vahinkovakuutusyhtiöiden vakavaraisuustunnusluvut

Lähde: Finanssivalvonta.

Vakavaraisuutta kuvaavat tunnusluvut edelleen vahvoja

Toimintapääoman määrä oli 3,7 mrd. euroa (12/2014: 3,8 mrd. euroa). Toimintapääoman määrä kasvaa yleensä vuoden aikana voittovarojen kertyessä. Vuoden 2015 kesäkuun loppuun mennessä kertynyt yhtiöiden yhteenlaskettu kokonaistulos³ oli 0,4 mrd. euroa, eli lähes 0,2 mrd. pienempi kuin edellisenä vuonna vastaavana ajankohtana.

Vakavaraisuuden tunnusluvut heikkenivät hieman, mutta pysyivät edelleen vahvoina. Vahinkovakuutusyhtiöiden vakavaraisuusasema oli 4,4 (12/2014: 4,5).

Vakavaraisuusasema-tunnusluvun kehitys on ollut vakaata ja melko hyvin ennakoitavaa. Solvenssi II -laskentakehikossa vakavaraisuuden tunnusluku reagoi herkemmin markkinoiden muutoksiin, koska sijoitusten lisäksi myös vastuuvetka arvostetaan markkinaehtoisesti. Markkinakorkojen muutokset vaikuttavat tulevassa sääntelykehikossa yhtiöiden pääomavaatimuksiin sitä enemmän, mitä suurempi on yhtiön sijoitusten ja vastuiden duraation ero.

Riskiperusteinen vakavaraisuusasema heikkeni 2,6:een (12/2014: 2,7). Riskiperusteinen vakavaraisuusasema mittaa vakavaraisuutta sijoitusriskit ja vakuutustekniset riskit huomioiden. Tunnusluku heikkeni, koska oikaistun vakavaraisuuspääomaan sisältyvät sekä toimintapääoma että tasoitusmäärä pienenivät hieman. Oikaistun vakavaraisuusaseman tavoiteraja puolestaan kasvoi, koska sijoitusriskeistä johtuva pääomavaatimus kasvoi.

Oikaistun vakavaraisuuspääomaan sisältyvä tasoitusmäärä oli kesäkuun lopussa 2,0 mrd. euroa eli lähes samalla tasolla vuoden 2014 loppuun verrattuna. Hyvän vahinkokehityksen ansiosta tasoitusmäärää voitiin kasvattaa, mutta osa yhtiöistä laski diskonttokorkojaan ja tuloutti sen seurauksena tasoitusmääräänsä.

Vakavaraisuusaste heikkeni 54,9 prosenttiin (12/2014: 61,1 %). Vakavaraisuusaste-tunnusluku vahvistuu yleensä vuoden edetessä vakuutusmaksuvastuun kausivaihtelusta johtuvan vaihtelun tasaantuessa. Kesäkuun lopussa tunnusluku oli kuitenkin heikompi kuin vuoden 2015 maaliskuun lopussa.

3 Kokonaistulos = liike-tulos + taseen ulkopuolisten arvostuserojen muutos.

kuun lopussa ja edellisenä vuonna vastaavana ajankohtana (6/2014: 61,5 %). Tunnusluku heikkeni, koska vakavaraisuuspääoma pieneni ja tunnusluvun jakaja, omalla vastuulla oleva vastuovelka kasvoi.

Vastuuelan turvaavuutta lisättiin, yhdistetty kulusuhde heikkeni

Vakuutustoiminnan kannattavuus heikkeni vuoden 2015 ensimmäisellä vuosipuoliskolla. Yhdistetty kulusuhde oli kesäkuun lopussa 97,9 %, eli hieman heikompi kuin vuoden 2014 lopussa, ja selvästi heikompi kuin vuonna 2014 vastaavana ajankohtana (6/2014: 92,4 %).

Suomalaisten vakuutusyhtiöiden kannattavuus on samaa tasoa kuin muualla Euroopassa. Suurimpien eurooppalaisten yhtiöiden yhdistetty kulusuhde on ollut vuoden 2013 alusta lähtien noin 95 % mediaanilla mitattuna (Lähde: EIOPA Financial Stability Report, May 2015). Suomalaisten yhtiöiden yhdistetyn kulusuhteen mediaani on pysynyt alle 95 prosentin vuoden 2014 toisesta kvartaalista lähtien.

Matalan korkotason jatkuessa yhtiöt joutuvat tarkistamaan pitkäaikaisten vastuidensa turvaavuutta ja laskemaan diskonttokorkojaan. Vaikka vuoden 2014 jälkimmäisellä vuosipuoliskolla vastuuelkaa kasvatettiin, vuoden 2015

alussa muutama yhtiö ilmoitti laskeneensa diskonttokorkojaan edelleen.

Alentamalla diskonttokorkojaan lähemmäksi riskittömän koron tasoa yhtiöt varautuvat myös Solvenssi II -säätelyyn siirtymiseen 1.1.2016 alkaen. Uusi vakavaraisuuskehikko edellyttää vastuuelan markkinaehtoista arvostamista.

Vakuutustoiminnan kannattavuuden heikkeneminen johtui pääasiassa vastuuelan kasvattamisesta. Vahinkokehitys on ollut pääosin suotuisaa, mutta jotkut yhtiöt raportoivat myös odotettua suurempia suurvahinkoja.

Vahinkosuhte oli kesäkuun lopussa 77,4 % (12/2014: 77,1 %). Vuoden 2014 kesäkuun lopussa vahinkosuhte oli kaikkien aikojen paras, 71,9 %. Vuonna 2014 diskonttokorkojen lasku ei vielä heikentänyt alkuvuoden kannattavuutta.

Liikekulusuhde, 20,4 %, oli samalla tasolla kuin vuonna 2014 vastaavana ajankohtana (6/2014: 20,6 %). Säästötoimenpiteiden ansiosta liikekulujen kasvu pysyi maltillisena, vaikka rakennejärjestelyt ja järjestelmähankkeet rasittivat yhtiöiden liikekuluja.

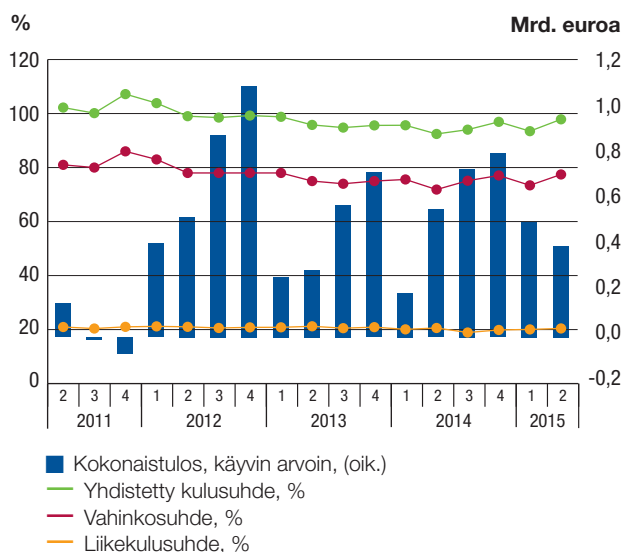
Maksutulon kasvu hidastui edelleen

Vahinkovakuutusyhtiöiden tammi-kesäkuun aikana kertynyt maksutulo oli 3,0 mrd. euroa (6/2014 2,9 mrd. euroa). Maksutulo kasvoi 1,7 prosenttia vuoden 2014 vastaavaan ajanjaksoon verrattuna (6/2014: 4,3 %). Maksutulon kasvu hidastui tai maksutulo pieneni kaikissa vakuutusluokkaryhmissä.

Maksutulon määrällä mitattuna merkittävimmät vakuutusluokkaryhmät ovat lakisääteinen tapaturmavakuutus, palo- ja omaisuusvakuutus sekä ajoneuvovakuutukset. Reaalitalouden heikko kehitys heijastuu selkeimmin lakisääteisen tapaturmavakuutuksen ja ajoneuvovakuutusten maksutuloihin.

Lakisääteisen tapaturmavakuutuksen maksutulo oli yli 20 % ensivakuutuksen maksutulosta. Lakisääteisen tapaturmavakuutuksen maksutulo määräytyy palkkasumman mukaan. Kansantalouden palkkasumman kasvu oli huhti-kesäkuussa 1,5 % (3–6/2014: 0,5 %) (Lähde: Tilastokeskus). Palkkasumman kasvusta huolimatta lakisääteisen tapaturmavakuutuksen maksutulo oli 2 % pienempi kuin edellisenä vuonna vastaavana ajankohtana. Maksutulon kehitykseen

Vahinkovakuutusyhtiöiden kannattavuuden kehitys

Lähde: Finanssivalvonta.

vaikuttaa palkkasumman lisäksi omavastuisten vakuutusten korvauskehitys sekä edellisen vuoden tarkistumaksut.

Ajoneuvovakuutukset muodostivat kolmanneksen maksutulosta. Reaalitalouden heikko kehitys vähensi ajoneuvojen ensirekisteröintien määrää. Henkilöautojen ensirekisteröintien määrä jäi tammi-kesäkuussa 3,5 % pienemmäksi kuin vuonna 2014 vastaavana ajankohtana (Lähde: Tilastokeskus), mikä näkyy ajoneuvovakuutusten maksutulon kasvun hidastumisena. Katsauskauden jälkeen heinäkuun ensirekisteröintien määrä on kääntynyt kasvuun.

Sairausvakuutuksen maksutulo kasvoi suhteellisesti eniten, mutta kasvuvauhti hidastui 11 prosenttiin (6/2014: 15,3 %). Kasvu on jatkunut jo lähes kahden vuoden ajan suhteellisesti nopeampana kuin maksutulon kasvu keskimäärin. Maksutulon kasvua lisää suurimpien vakuutusyhtiöiden panostus työhyvinvointiin ja työterveyshuoltoon liittyviin palveluihin. Sairausvakuutuksen avulla työnantaja voi siirtää työterveyshuollon järjestämiseen liittyvää riskiä vakuutusyhtiölle.

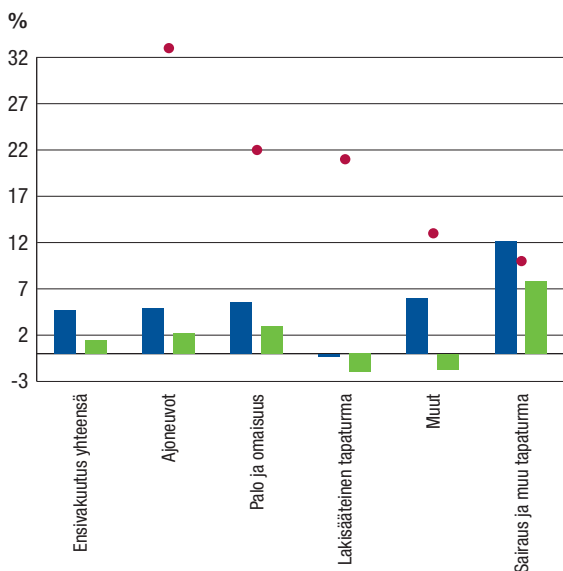
Sijoitusmarkkinoilla voimakasta vaihtelua

Sijoitusmarkkinatilanne vaihteli voimakkaasti alkuvuonna, ja vaihtelu on jatkunut katsauskauden päättymisen jälkeenkin. Vahinkovakuutusyhtiöiden sijoitustuotot pienenivät ensimmäisen vuosineljänneksen jälkeen, kun osakekurssit laskivat ja pitkät korot nousivat vuoden toisella kvartaalilla.

Sijoitusten tuotot vuoden alusta olivat 2,3 %. Pitkien korkojen nousun seurauksena korkosijoitusten tuotot jäivät nolnaan. Osakkeiden tuotto vuoden alusta oli 13,0 %. Osakesijoitusten tuotto vaikuttaa sektorin sijoitusten tuottotasoon korkosijoituksia vähemmän, koska vahinkovakuutusyhtiöiden sijoituksista suurin osa on korkosijoituksia.

Vahinkovakuutusyhtiöiden sijoituksista 15,5 % on sijoitettu osakkeisiin. Alkuvuoden aikana merkittävimmät muutokset tapahtuivat korkosijoitusten sisällä. Sijoitukset valtionlainoihin pienenivät 9,9 prosenttiin (12/2014: 16,3 %). Hyvän luottoluokituksen yrityslainojen osuus vastaavasti nousi 34,5 prosenttiin kaikista sijoituksista (12/2014: 28,7 %). Rahamarkkinasijoitusten osuus oli suhteellisen korkea jo vuoden 2014 lopussa, ja alkuvuoden 2015 aikana se vielä kasvoi 15,2 prosenttiin.

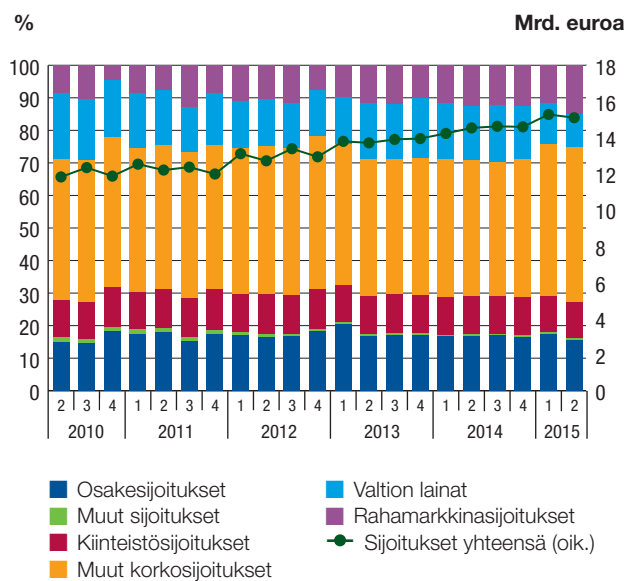
Vahinkovakuutusyhtiöiden ensivakuutuksen maksutulon muutos vakuutusluokkaryhmittäin, %

■ Q2/2014 / Q2/2013
 ■ Q2/2015 / Q2/2014
 ■ Maksutulo % ensivakuutuksen maksutulosta

Lähde: Finanssivalvonta.

Vahinkovakuutusyhtiöiden sijoitusjakauma*

* Perusjakauma ilman johdannaisia.
 Lähde: Finanssivalvonta.

Vahinkovakuutussektoria kokonaisuutena tarkasteltaessa sektorin sijoitusten riskitasossa ei ole tapahtunut suuria muutoksia. Riskisijoitusten – sijoitukset kehittyviin maihin, heikon luottoluokituksen yrityslainat sekä osakkeet – yhteenlaskettu osuus on hieman laskenut ja oli 23,7 %. Näistä pääosa on osakesijoituksia ja heikon luottoluokituksen yrityslainoja.

Suomalaisten vahinkovakuutusyhtiöiden osakesijoitusten osuuden laskettua 15,5 prosenttiin osakesijoitusten osuus lähestyy yleiseurooppalaista tasoa. Eurooppalaisten suurimpien vakuutusyhtiöiden osakesijoitusten osuus vastaavasti alkanut kasvaa ja oli 13 % vuoden 2014 lopussa (EIOPA: Financial Stability Report May 2015).

Vahinkovakuutusyhtiöiden korkosijoitusten korkoriskiä kuvaava duraatio johdannaiset mukaan lukien oli kesäkuun lopussa keskimäärin 3.2 (12/2014: 2,9). Duraatiota on nostettu osittain johdannaisilla, joita käyttää vain muutama yhtiö.

Vuoden 2016 alusta lähtien vastuovelka arvostetaan käypään arvoon. Tällöin korkoriskille laskettava pääomavaade on sitä suurempi, mitä suurempi sijoitusten ja vastuiden duraation ero on. Matalan korkotason vallitessa sijoitusten ja pitkäaikaisten vastuiden korkoriskin yhteensovittaminen on vaikeaa, koska silloin yhtiöiden tuleva korkokertymä lukitaan matalaan korkotasoon.

Matalan korkotason ja suhteellisen suurien korkotason vaihteluiden jatkuminen vaikeuttaa sijoitusten sopeuttamista Solvenssi II:n vaatimuksiin korkoriskiä suojaamalla. Korkotason volatiliteetin viimeaikainen kasvu vaikeuttaa korkoriskiltä suojautumista.

Solvenssi II:n sisältämät siirtymäsäännökset, joista osa edellyttää Finanssivalvonnan lupaa, auttavat Solvenssi II -laskentakehikoon siirtymistä vaikeassa korkotilanteessa. Siirtymäsäännösten aikana voidaan kasvattaa pääomapuskureita vastaamaan siirtymäkauden jälkeisiä pääomavaatimuksia. Siirtymäsäännöksistä on kerrottu henkivakuutussektoria koskevassa osiossa sivulla 13.

Analyytikko Kirsti Svinhufvud ja riskiasiantuntija Mikko Siner-salo

Vahinkovakuutuksen vakavaraisuus

1. Vakavaraisuusasema = toimintapääoma / toimintapääoman vähimmäismäärä
2. Riskiperusteinen vakavaraisuusasema = oikaistu vakavaraisuuspääoma / oikaistun vakavaraisuuspääoman tavoiteraja
3. Vakavaraisuusaste, % = vakavaraisuuspääoma / (omalla vastuulla oleva vastuovelka - tasoitusmäärä) x 100
4. Vastuunkantokyky, % = vakavaraisuuspääoma / 12 kuukauden vakuutusmaksutuotot pl. jälleenvakuutuksen osuus x 100

Sijoituspalveluyrityksillä hyvä alkuvuosi

Sijoituspalveluyritysten hyvä tulostahti jatkui vuoden 2015 alkupuolella. Vuoden ensimmäisellä puoliskolla sijoituspalveluyritykset tekivät voittoa yhteensä 86,8 milj. euroa, mikä oli 20,5 milj. euroa enemmän kuin vastaavana ajankohtana vuonna 2014. Suhteellinen kannattavuus on myös parantunut hieman. 12 kuukauden liukuva kulut/tuotto-suhde oli 66 % (6/2014: 67 %).

Alkuvuonna yhteensä kahdeksan yritystä teki tappiota, kun edellisenä vuonna tappiollisia yrityksiä oli vastaavana ajankajsona 16. Tappiot olivat yleensä varsin pieniä.

Kokonaisuudessaan alkuvuoden sijoituspalvelutoiminnan tuotot olivat 246,2 milj. euroa, missä on kasvua 50,7 milj. euroa (+26 %) verrattuna edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan. Kulut kasvoivat maltillisemmin ja olivat 159,4 milj. euroa (+30,2 milj. euroa, 2014/6: +23 %). Esimerkiksi henkilöstökulut kasvoivat 17 % edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta.

Omaisuuksien hoidosta saatavat palkkiot, jotka muodostavat 63 % kaikista palkkiotuotoista, kasvoivat alkuvuonna 32,1 milj. euroa (+32 %) verrattuna edelliseen vuoteen. Palkkio-

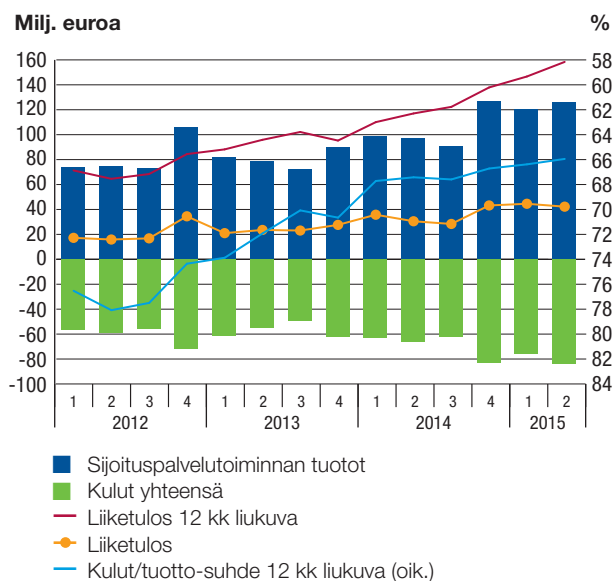
tuottojen kasvun taustalla on sijoituspalveluyritysten hoidossa olevan varallisuuden selvä kasvu.

Kesäkuun lopussa sijoituspalveluyritysten hoidossa oli yhteensä 101,4 mrd. euroa varoja. Vuotta aikaisemmin varoja oli 87,3 mrd. euroa. Kasvua oli yhteensä 14,0 mrd. euroa, josta 13,2 mrd. euroa on sijoituspalveluyritysten hoidossa olevissa sijoitusrahastoissa.

Yritysten vakavaraisuus parani hieman, vaikkakin hajonta yritysten välillä oli suurta. Mediaaniyrityksellä oli 2,8-kertaiset omat varat verrattuna rajoittavampaan minimipääomavaatimukseen kesäkuun lopussa (12/2014: 2,2-kertaiset).

Analyttikko Per Rostedt

Sijoituspalveluyritystoimialan tuloskehitys, vuosineljännes

Lähde: Finanssivalvonta.

Rahastotoimijoiden tulokset hyvällä tasolla

Rahastotoimijoiden yhteenlaskettu voitto alkuvuonna oli 66,7 milj. euroa. Voittoa kertyi molemmilla neljänneksillä lähes yhtä paljon. Vuoden 2014 ensimmäiseen puoliskoon verrattuna rahastotoimijoiden voitto kasvoi 25,6 milj. euroa. Myös suhteellinen kannattavuus on parantunut. 12 kuukauden liukuva kulut/tuotto-suhde oli 85 %, kun se vuotta aikaisemmin oli 90 %. Tappiollisia toimijoita oli alkuvuonna kuusi, eli yhtä monta kuin vuotta aikaisemmin.

Rahastotoimijoiden vakavaraisuus pysyi suhteellisen vakavana. Mediaaniyhtiöllä oli 2,6-kertaiset omat varat verrattuna minimipääomavaatimukseen (6/2014: 2,3-kertaiset).

Rahastotoimijoita oli kesäkuun lopussa yhteensä 35, joista 12 harjoittaa sekä tavanomaista rahastoyhtiötoimintaa että vaihtoehtorahastotoimintaa. Lisäksi joukossa on viisi pelkästään vaihtoehtorahastotoimintaan keskittyvää toimijaa. Mahdollinen vaihtoehtorahastotoiminta on laajentanut rahastotoimijoiden tuotevalikoimaa ja siten myös ansaintamahdollisuuksia.

Rahastopääomat selvässä kasvussa

Rahastopääomat olivat kesäkuun lopussa 98,6 mrd. euroa. Rahastopääomat kasvoivat vuodessa 16,0 mrd. euroa.

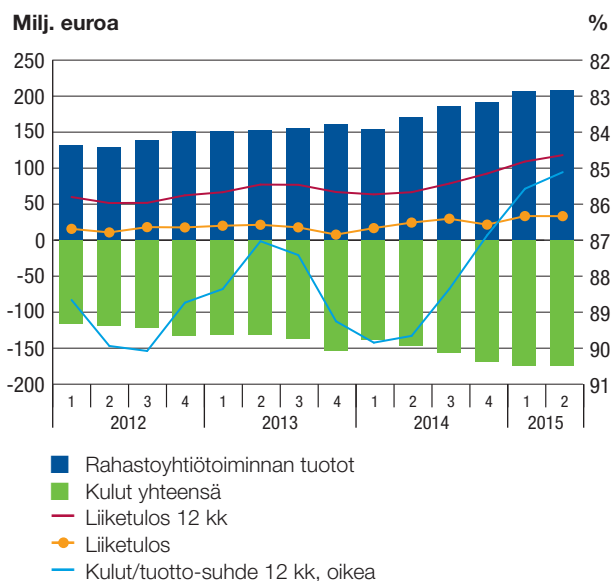
Vajaa puolet tästä (6,8 mrd. euroa) selittyi omaisuuserien arvonnousulla (osakekurssien nousu, korkojen lasku). Yli puolet (9,2 mrd. euroa) oli uusien rahastomerkitöjen virtaa. Esimerkiksi kotitaloudet merkitsivät vuoden aikana rahastoja 1,5 mrd. euron edestä ja vakuutuslaitokset 3,1 mrd. eurolla.

Vakuutuslaitosten rahastomerkinnoista ja niiden omistamista kokonaisrahastopääomista valtaosa on kotitalouksien tekemiä sijoitussidonnaisten vakuutustuotteiden rahastopääomia.

Muut rahoituslaitokset tekivät alkuvuoden aikana suurimmat nettomerkinnot, 4,1 mrd. euroa. Tähän joukkoon kuuluvat muun muassa omia sijoituksia tekevät muut rahastot. Siten rahastopääomakannan kasvu on osaltaan sisäsyntyistä. Kaikkiaan suomalaisten sijoitusrahastojen keskinäiset omistukset muodostivat kesäkuun lopun rahastopääomakannasta 14 %. Rahastopääomat kasvoivat heinäkuussa 1,3 mrd. euroa, josta 0,4 mrd. euroa oli nettomerkinnoista ja muu arvonnousua. (Lähde: Suomen Pankki.)

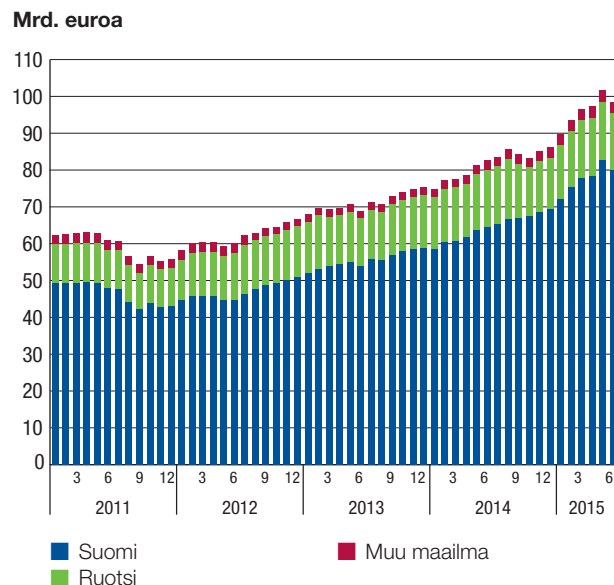
Analytiikko Per Rostedt

Rahastoyhtiötoimijoiden tuloskehitys, vuosineljännes

Lähde: Finanssivalvonta.

Rahastopääomat suomalaisissa rahastoyhtiöissä sijoittajan kotivaltion mukaan

Lähteet: Suomen Pankki ja Finanssivalvonta.

Valvottavien taloudellinen tila ja riskit 2/2015

28.9.2015

22 (26)

Rahastopääomat

	Pääomat, mrd. euroa				
	30.6.2014	30.9.2014	31.12.2014	31.3.2015	30.6.2015
Osakerahastot	32,4	33,4	33,2	38,5	37,8
Pitkän koron rahastot	40,3	40,4	42,0	46,1	47,0
Yhdistelmärahastot	5,0	5,0	5,3	6,0	7,5
Kiinteistörahastot	0,7	0,8	1,0	1,1	1,3
Hedge-rahastot	1,2	1,2	1,1	1,0	0,8
Rahamarkkinarahastot	3,0	3,3	3,4	3,8	4,0
Kaikki yhteensä	82,6	84,2	86,1	96,7	98,6

	Pääomien muutos edelliseen neljännekseen, mrd. euroa				
	30.6.2014	30.9.2014	31.12.2014	31.3.2015	30.6.2015
Osakerahastot	+2,8	+1,1	-0,2	+5,3	-0,7
Pitkän koron rahastot	+2,1	+0,2	+1,6	+4,1	+0,9
Yhdistelmärahastot	+0,3	+0,0	+0,3	+0,7	+1,5
Kiinteistörahastot	+0,1	+0,1	+0,1	+0,2	+0,2
Hedge-rahastot	+0,0	-0,0	-0,0	-0,1	-0,2
Rahamarkkinarahastot	-0,3	+0,3	+0,1	+0,4	+0,2
Kaikki yhteensä	+5,2	+1,6	+1,9	+10,6	+1,9

	Pääomien muutos edelliseen neljännekseen, %				
	30.6.2014	30.9.2014	31.12.2014	31.3.2015	30.6.2015
Osakerahastot	+10 %	+3 %	-1 %	+16 %	-2 %
Pitkän koron rahastot	+6 %	+0 %	+4 %	+10 %	+2 %
Yhdistelmärahastot	+6 %	+0 %	+6 %	+14 %	+25 %
Kiinteistörahastot	+25 %	+18 %	+16 %	+20 %	+17 %
Hedge-rahastot	+3 %	-3 %	-3 %	-11 %	-19 %
Rahamarkkinarahastot	-8 %	+11 %	+3 %	+12 %	+5 %
Kaikki yhteensä	+7 %	+2 %	+2 %	+12 %	+2 %

	Nettomerkinnät, milj. euroa				
	Q2/2014	Q3/2014	Q4/2014	Q1/2015	Q2/2015
Osakerahastot	1 423	500	-1 051	115	455
Pitkän koron rahastot	1 493	318	1 472	3 008	1 811
Yhdistelmärahastot	131	-647	150	220	1 724
Kiinteistörahastot	125	107	87	146	204
Hedge-rahastot	27	-39	-15	-154	-191
Rahamarkkinarahastot	-253	310	129	402	193
Kaikki yhteensä	2 947	549	773	3 737	4 196

Lähteet: Suomen Pankki, Finanssivalvonta.

Valvottavien taloudellinen tila ja riskit 2/2015

28.9.2015

23 (26)

Liitetaulukot

Kotimaisen pankkisektorin avainluvut			
	30.6.2014	31.12.2014	30.6.2015
Tuloslaskelma	Milj. euroa	Milj. euroa	Milj. euroa
Korkokate	1 472	2 998	1 419
Palkkiotuotot, netto	586	1 172	607
Palkkiotuotot	1 065	2 142	1 114
Palkkiokulut	479	971	507
Kaupankäynti- ja sijoitustoiminnan nettotuotot	727	1 250	979
Muut tuotot	563	1 063	642
Tuotot	3 348	6 483	3 647
Kulut	1 912	3 797	1 791
Arvonlentumiset luotoista ja sitoumuksista	92	184	99
Liiketulos	1 344	2 501	1 756
Tase			
Käteiset varat ja keskuspankkisaamiset	33 977	40 315	57 987
Luotot luottolaitoksille	44 448	36 892	41 534
Luotot yleisölle ja julkisyhteisöille	223 521	228 043	233 648
Vieraan pääoman ehtoiset arvopaperit	63 415	62 379	63 084
Johdannaiset	85 907	115 739	95 085
Taseen muut varat yhteensä	35 756	39 974	49 674
Vastaavaa yhteensä	487 024	523 342	541 012
Talletukset luottolaitoksilta	79 620	83 016	105 859
Talletukset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	166 526	165 471	178 527
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	83 992	86 642	75 456
Taseen muu vieras pääoma yhteensä	56 396	53 591	61 186
Johdannaiset	79 832	112 441	96 386
Oma pääoma	20 658	22 182	23 598
Vastattavaa yhteensä	487 024	523 342	541 012
Taseen ulkopuoliset sitoumukset	65 017	65 698	64 600
Tunnuslukuja	%	%	%
Oman pääoman tuotto (ROE)	8,8	8,3	11,7
Koko pääoman tuotto (ROA)	0,4	0,4	0,5
Kulut/tuotot-suhde	53,0	53,6	47,3
Järjestämättömät saamiset/Saamiset	N/A	1,8	1,5
Järjestämättömiin saamisiin kohdistuvat arvonalennukset/ Järjestämättömät saamiset	N/A	29,6	30,4

Kaikki pankkikohtaiset avainluvut Finanssivalvonta.fi > Tilastot > Tilinpäätösten avainluvut

Valvottavien taloudellinen tila ja riskit 2/2015

28.9.2015

24 (26)

Pankkisektorin vakavaraisuus

	31.12.2012	31.12.2013	31.12.2014	31.3.2015	30.6.2015
Omat varat					
Ydinpääoma (CET1), milj. euroa	17 969	18 937	19 810	20 621	21 266
Ensisijainen lisäpääoma, milj. euroa	683	531	824	808	807
Toissijainen pääoma, milj. euroa	996	1 035	1 150	1 008	1 025
Yhteensä, milj. euroa	19 648	20 503	21 785	22 436	23 099
Riskipainotetut erät					
Luottoriski, milj. euroa	97 169	97 542	105 066	103 770	100 619
Markkinariski, milj. euroa	5 851	9 255	10 120	10 466	10 414
Operatiivinen riski, milj. euroa	10 688	10 707	10 422	10 132	10 407
Muut, milj. euroa	1 990	10 831	0	0	0
Yhteensä, milj. euroa	115 698	128 334	125 609	124 368	121 440
Suhdeluvut					
Ydinvakavaraisuussuhde, %	15,5	14,8	15,8	16,6	17,5
Vakavaraisuussuhde ensisijaisella pääomalla, %	16,1	15,2	16,4	17,2	18,2
Kokonaisvakavaraisuussuhde, %	17,0	16,0	17,3	18,0	19,0

Vuonna 2014 voimaan tulleet sääntelymuutokset vaikuttavat lukujen vertailtavuuteen.

Rahoitus- ja vakuutusryhmittymien vakavaraisuus

	31.12.2012	31.12.2013	31.12.2014	31.3.2015	30.6.2015
Omat varat, milj. euroa	16 671	17 723	17 615	18 812	19 284
Omien varojen vähimmäisvaatimus, milj. euroa	8 929	9 144	8 985	9 900	9 931
Suhdeluku, milj. euroa	1,9	1,9	2,0	1,9	1,9

Valvottavien taloudellinen tila ja riskit 2/2015

28.9.2015

25 (26)

Vahinkovakuutusyhtiöiden vakavaraisuus

	31.12.2012	31.12.2013*	31.12.2014	31.3.2015	30.6.2015
Oma pääoma, milj. euroa	2 117	2 686	2 992	2 897	2 972
Pääomalainat, milj. euroa	116	142	140	140	225
Toimintapääoma, milj. euroa	2 951	3 290	3 756	4 143	3 729
Vakavaraisuuspääoma, milj. euroa	4 909	5 502	5 819	6 203	5 752
Vastuuelka ilman tasoitusmäärää, milj. euroa	8 458	8 969	9 530	9 671	10 472
Vakavaraisuusasema (toimintapääoma vähimmäismäärästä)	4,3	4,3	4,5	4,9	4,4
Vakavaraisuusaste, % (vakavaraisuuspääoma vastuuelasta)	58,0	61,3	61,1	64,1	54,9
Riskiperusteinen vakavaraisuusasema	2,1	2,3	2,7	2,8	2,6
Vakavaraisuuspääoma 12 kk vakuutusmaksutuotoista (vastuunkantokyky), %	140,1	139,2	137,1	145,6	134,0

* Sisältää 1.1.2013 vakuutusyhtiöinä toimintansa aloittaneiden, aiemmin Lähivakuutusyhdistyksinä toimineiden, yhtiöiden tiedot.

Henkivakuutusyhtiöiden vakavaraisuus

	31.12.2012	31.12.2013	31.12.2014	31.3.2015	30.6.2015
Oma pääoma, milj. euroa	3 020	3 203	2 864	2 925	2 733
Pääomalainat, milj. euroa	316	316	360	360	550
Toimintapääoma, milj. euroa	5 747	5 574	5 580	6 290	5 504
Vakavaraisuuspääoma, milj. euroa	5 902	5 752	5 769	6 480	5 694
Vastuuelka*, milj. euroa	24 573	24 973	25 925	26 268	26 440
Vakavaraisuusasema (toimintapääoma vähimmäismäärästä)	5,4	5,2	5,1	5,8	5,1
Vakavaraisuusaste, % (vakavaraisuuspääoma vastuuelasta)	23,9	23,0	22,3	24,7	21,5
Riskiperusteinen vakavaraisuusasema	3,0	3,7	3,9	3,8	4,3

* Vastuuelka vähennettynä tasoitusmäärällä ja 75 % sijoitussidonnaisesta vastuuelasta.

Valvottavien taloudellinen tila ja riskit 2/2015

28.9.2015

26 (26)

Työeläkevakuutusyhtiöiden vakavaraisuus

	31.12.2012	31.12.2013	31.12.2014	31.3.2015	30.6.2015
Oma pääoma, milj. euroa	346	359	374	376	379
Vakavaraisuuspääoma*, milj. euroa	18 564	21 440	23 785	27 934	26 268
Vastuovelka**, milj. euroa	72 687	76 601	79 798	81 333	82 183
Vakavaraisuusaste (vakavaraisuuspääoma vähimmäispääomavaatimuksesta***)	12,8	6,2	6,2	7,4	6,7
Vakavaraisuusaste, % (vakavaraisuuspääoma vastuovelasta)	25,5	28,0	29,8	34,3	32,0
Riskiperusteinen vakavaraisuusaste	2,4	2,1	2,1	2,5	2,2

* 31.12.2012 asti toimintapääoma. Vakavaraisuuspääomaan sisältyy työeläkevakuutusyhtiöillä ja eläkekassoilla tasoitusmäärä.

** Vähennettynä lain mukaisilla erillä.

*** 31.12.2012 asti toimintapääoman vähimmäismäärä. Vuosina 2009–2012 toimintapääoman vähimmäismäärä oli poikkeuksellisesti työeläkevakuutusyhtiöillä 2 % ja TyEL-eläkesäätiöillä ja -kassoilla 1 % vakavaraisuusrajan perusteena olevasta vastuovelasta. 1.1.2013 alkaen vähimmäispääomavaatimus on 1/3 vakavaraisuusraja.

Eläkekassojen ja -säätiöiden vakavaraisuus

	31.12.2012	31.12.2013	31.12.2014	31.3.2015	30.6.2015
Vakavaraisuuspääoma*, milj. euroa	1 458	1 500	1 644	1 914	1 820
Vastuovelka**, milj. euroa	3 757	4 054	4 208	4 302	4 308
Vakavaraisuusaste (vakavaraisuuspääoma vähimmäispääomavaatimuksesta***)	38,8	8,3	8,0	9,0	8,3
Vakavaraisuusaste, % (vakavaraisuuspääoma vastuovelasta)	38,8	37,0	39,1	44,5	42,2
Riskiperusteinen vakavaraisuusaste	3,3	2,8	2,7	3,0	2,8

* 31.12.2012 asti toimintapääoma. Vakavaraisuuspääomaan sisältyy työeläkevakuutusyhtiöillä ja eläkekassoilla tasoitusmäärä.

** Vähennettynä lain mukaisilla erillä.

*** 31.12.2012 asti toimintapääoman vähimmäismäärä. Vuosina 2009–2012 toimintapääoman vähimmäismäärä oli poikkeuksellisesti työeläkevakuutusyhtiöillä 2 % ja TyEL-eläkesäätiöillä ja -kassoilla 1 % vakavaraisuusrajan perusteena olevasta vastuovelasta. 1.1.2013 alkaen vähimmäispääomavaatimus on 1/3 vakavaraisuusraja.

